

TYÖN VAIKUTUS MAATALOUSYRITTÄJÄN TERVEYTEEN

Maatalousyrittäjien työterveyshuollon hyödyn kokeminen

Maarit Rissanen

Opinnäytetyö

Ammattikorkeakoulututkinto

Koulutusala Luonnonvara- ja ympäristöala	
Koulutusohjelma Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma	
Työn tekijä(t) Maarit Rissanen	
Työn nimi Työn vaikutus maatalousyrittäjän terveyteen	
Päiväys 29.4.2011	Sivumäärä/Liitteet 50/6
Ohjaaja(t) Katrina Hyvönen ja Pirjo Suhonen	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Maatalousyrittäjien eläkelaitos (Mela), työturvallisuusagronomi Anna-Riikka Pukari	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyössä tutkittiin maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liittymättömyyttä ja mikä vaikuttaisi liittymiseen. Opinnäytetyössä selvitettiin viljelijöiden näkökulmia työn vaikutuksesta terveyteen ja maatalousyrittäjien työterveyshuollon vaikuttavuutta. Tutkimuksen tavoitteena on, että tietoa voidaan käyttää maatalousyrittäjien työterveyshuoltopalveluiden ja markkinoinnin kehittämiseen. Tutkimus on laadullinen, sen aineisto kerättiin teemahaastattelulla. Tutkimusaineisto analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Tutkimukseen osallistuneet maatalousyrittäjät poimittiin satunnaisesti Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen (Mela) rekisteristä, mukaan otettiin viisi pohjoissavolaisista maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon kuulumatonta maatalousyrittäjää.</p> <p>Tutkimustulosten mukaan maatalousyrittäjien työterveyshuoltoa pidettiin tärkeänä, jos sen palvelut koettiin toimiviksi. Tutkimuksesta tuli esille, että etenkin maatalousyrittäjien työterveyshuollon lääkäreiden saatavuutta tulisi parantaa. Lisäksi maatalousyrittäjät toivoivat, että maatalousyrittäjien työterveyshuollossa ymmärrettäisiin paremmin maataloustyötä. Tulosten mukaan maatalousyrittäjien työterveyshuollon ja lomituspalveluiden yhteistyötä tulisi lisätä, jotta sairastapauksissa lomittajan saanti helpottuisi. Tämän yhteistyön toimivuuden myötä maatalousyrittäjien työterveyshuoltopalvelut saatettaisiin kokea hyödyllisiksi. Tuloksista tuli esille myös, että maatalousyrittäjien työterveyshuollon kautta toivottiin pääsyä tarvittaessa kuntoutukseen tai jatkotutkimuksiin.</p> <p>Mela voi käyttää tutkimustuloksia kehittäessään maatalousyrittäjien työterveyshuoltoa ja sen markkinointia. Tutkimus auttaa ymmärtämään maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon kuulumattomien viljelijöiden käsityksiä maatalousyrittäjien työterveyshuoltopalveluista sekä maatalousyrittäjien käsityksiä työn vaikutuksesta terveyteen ja maatalousyrittäjien työterveyshuollon hyötyä työn terveydelisiin vaikutuksiin. Tutkimustuloksia voivat hyödyntää työterveyshuollon parissa toimivat ammattilaiset. Jatkotutkimusaiheena voisi selvittää maatalousyrittäjien työterveyshuollon ammattilaisten näkökulmasta palveluiden toimivuutta ja kehittämistä.</p>	
Avainsanat Maatalousyrittäjä, työ, terveys, maatalousyrittäjien työterveyshuolto	
Luottamuksellisuus	

Field of Study Natural Resources and the Environment			
Degree Programme Degree Program in Agriculture and Rural Development			
Author(s) Maarit Rissanen			
Title of Thesis The effect of work on farmers' health			
Date	29.4.2011	Pages/Appendices	50/6
Supervisor(s) Katrina Hyvönen ja Pirjo Suhonen			
Project/Partners Farmers' Social Insurance Institution, Anna-Riikka Pukari			
<p>Abstract</p> <p>The purpose of the thesis was to study the not joining of farmers' to occupational health care and what affects their joining. The purpose of this study was to find out from a farmers' viewpoint the effect of work on the farmers' health and effectiveness of the farmers' occupational health. The aim of this study was to use the gained facts in the development of the farmers' occupational health services and marketing. The method of this study was qualitative. The material was collected by theme interview. The answers were analysed by an inductive content analysis. There were five farmers in this study, who don't belong to farmers' occupational health care. The participants were chosen from the farmers' Social Insurance Institution.</p> <p>The results of the study showed that farmers' occupational health care is important if the services can be seen to be as being functional. The availability of the occupational health doctors' should be enhanced. In addition the farmers' wished for that occupational care health care would understand better farm work.. The results show that co-operation between occupational health care and farm relief work services should be increased, so that in the event of illness the getting of a relief worker would be easier. A functioning co-operation of this kind could contribute to the services of the farmers occupational health care being seen as useful. Results also showed that when needed farmers wished for access to rehabilitation and follow-up care through the farmers occupational health care.</p> <p>The Farmers' Social Insurance Institution can utilize the results while developing farmers' health care and its marketing. The thesis also helps understand the conception of farmers' health care services as well as the farmers' viewpoints of the effect of work on a farmers' health of farmers' who don't' belong to farmers' health care. The results can be utilized by people who are working in the midst of farmers' occupational health care. It would be interesting in the future to study how the people in the farmers' occupational health view the functionality and development of the services.</p>			
Keywords Farmer, work, health, occupational health care			
Confidentiality			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO.....	7
2	MAATALOUSTYÖ	9
2.1	Maataloustyön riskit.....	9
2.2	Maatalousyrittäjien työkyky	10
2.3	Työn vaikutus terveyteen.....	11
3	MAATALOUSYRITTÄJIEN TYÖTERVEYSHUOLTO.....	13
3.1	Työterveyshuollon sisältö.....	13
3.2	Liittyminen	16
3.3	Kustannukset.....	17
3.4	Syitä liittymättömyyteen	18
4	TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TEHTÄVÄT	20
5	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS.....	21
5.1	Laadullinen tutkimusmenetelmä.....	21
5.2	Tutkimusjoukko ja aineiston hankinta	21
5.3	Aineiston analyysi.....	23
6	TUTKIMUSTULOKSET	24
6.1	Taustatiedot.....	24
6.2	Työn terveydelliset vaikutukset	25
6.2.1	Työolosuhteiden vaikutus terveyteen.....	25
6.2.2	Ennaltaehkäisyn vaikutus terveyteen.....	28
6.2.3	Työn vaikutus jaksamiseen.....	29
6.3	Terveyshuoltopalveluiden vaikuttavuus.....	33
6.3.1	Palveluiden hyöty	33
6.3.2	Palveluiden laatu	34
6.3.3	Palveluiden markkinointi.....	35
7	POHDINTA.....	37
7.1	Tutkimustulosten tarkastelu	37
7.1.1	Käsitykset työterveyshuollosta.....	38
7.1.2	Palveluiden kustannukset.....	39
7.1.3	Tiedonsaanti palveluista	39
7.1.4	Henkinen hyvinvointi.....	40
7.1.5	Työterveysriskit	41
7.2	Tutkimuksen luotettavuus	42
7.3	Tutkimuksen eettisyys	44
7.4	Tutkimustulosten hyödyntäminen ja jatkotutkimusehdotukset	45
7.5	Opinnäytetyöprosessi	45
	LÄHTEET.....	47

LIITTEET

- Liite 1 Saatekirje haastateltavalle
- Liite 2 Teemahaastattelurunko
- Liite 3 Esimerkki sisällönanalyysistä

1 JOHDANTO

Maatalousyrittäjän terveys ja työolosuhteiden turvallisuus vaikuttavat tilan tuotantoon. Vaikka maatalousyrittäjien määrä on vähentynyt, niin tilakoot ovat suurentuneet. Tämä aiheuttaa haastetta maatalousyrittäjien työterveyshuollolle, jotta maatalousyrittäjille voitaisiin tarjota heidän tarpeita vastaavia työterveyshuoltopalveluita. Aihe on ajankohtainen ja tärkeä, sillä valtakunnallisesti vain noin 40 % maatalousyrittäjistä kuuluu työterveyshuoltoon. Maatalousyrittäjät tulisi saada havahtumaan oman terveytensä ja hyvinvointinsa edistämisestä.

Työhyvinvointi on tasapainoa jaksamisen ja työn asettamien vaatimusten välillä. Toimivalla lomitusjärjestelmällä on suuri vaikutus viljelijän jaksamisen kannalta. Viljelijäkin tarvitsee joskus lomaa, apua kiirehuippuihin sekä sijaisapua sairastapauksiin. Kun viljelijä jaksaa paremmin, niin hän jaksaa miettiä esimerkiksi uusia työtapoja, tällä on vaikutusta tilan tuottavuuteen. Jos viljelijä joutuu olemaan sairauslomalla ja palkkaamaan tilalleen työntekijän tilan tuottavuus saattaa heikentyä.

Viljelijän kannattaa liittyä maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon, koska työterveyshuollosta voi olla apua terveyden ja työkyvyn uhkien havaitsemisessa sekä työperäisten sairauksien ehkäisemisessä. Työterveyshuollon tehtävänä on edistää viljelijän työkykyä, jonka oleellisena tehtävänä on tuntea viljelijän työolosuhteet ja millaista työtä viljelijä tekee. Tällöin voidaan seurata miten työ vaikuttaa viljelijän terveyteen. Maatalousyrittäjien työkyvyn edistämiseen tulee panostaa erityisesti, koska maataloustyö on fyysisesti raskasta ja maataloustyöstä aiheutuu monelle myös henkistä kuormitusta.

Työturvallisuusasiat ovat maataloilla erityisen tärkeitä, sillä maa- ja metsätaloudessa sattuu vuosittain tapaturmia keskimäärin saman verran kuin teollisuudessa. Vuonna 2010 sattui noin 4500 MATA-korvattua tapaturmaa (Mela tilastot - Aikasarjat 2011., Maatilayrittäjän hyvinvointi 2009, 55.) Mikään ei voi korvata menetettyä työkykyä, joten työturvallisuusasioissa ennaltaehkäisyllä on tärkeä merkitys. Työterveyshuollon rooli maatalousyrittäjän terveyden kannalta on ennaltaehkäisevä.

Opinnäytetyöni tutkimus on maatalousyrittäjien tarpeita palveleva tilaustyö, jonka toimeksiantajana on Mela, yhteyshenkilönä Anna-Riikka Pukari. Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää, miksi maatalousyrittäjät eivät ole liittyneet maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon ja erityisesti, miksi työterveyspalvelut voisivat olla viljelijälle hyö-

dyllisiä. Tutkimuksen lähtökohtana on, että miten viljelijän mielestä työ vaikuttaa terveyteen ja erityisesti mikä vaikutus maatalousviljelijöiden työterveyshuollolla voisi olla viljelijän terveyteen ja työkyvyn säilymiseen.

Maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liittymättömyyden syitä on tutkittu aiemminkin. Työterveyshuoltoon liittyminen on maatalousyrittäjälle vapaaehtoista, mutta erittäin suositeltavaa. Jotta maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liittymisaktiivisuutta voidaan lisätä, on tiedettävä mitä viljelijät odottavat työterveyshuoltopalveluilta ja kehitettävä palveluita sen mukaisesti. Tutkimusaineistoa hain teemahaastattelujen avulla. Työterveyshuoltopalveluista voisi olla maatalousyrittäjille hyötyä, jos viljelijä ymmärtää miten työ vaikuttaa terveyteen ja millä keinoin työterveyshuolto toimii (Saarela 2004, 25).

2 MAATALOUSTYÖ

Työllä on suuri merkitys myös viljelijän terveyteen. Työ antaa niin sisältöä elämään kuin toimeentuloakin. Maatalousyrittäjän työtä ja vapaa-aikaa voi olla vaikea erottaa toisistaan, koska työpaikka on samalla koti. Työn perusteella määräytyy ihmisen yhteiskunnallinen status ja taloudellinen asema. (Kasvio 2010, 26.)

Maaseudulla on sekä maa- ja metsätalouden perustuotantotiloja, monialaisia tiloja, joissa muutakin yritystoimintaa että muita maaseutuyrityksiä ilman maa- ja metsätaloutta (Rantamäki-Lahtinen 2010, 16). Vuonna 2008 maatalousyrittäjillä oli keskimäärin peltoa 34 ha ja metsää 48 ha. Yleisin päätuotantosuunta oli kasvinviljely (64%), lypsykarjatalous oli toiseksi yleisin (19%) ja kolmantena muu nautakarjatalous (6%). Maatalousyrittäjät olivat keskimäärin 48 vuoden ikäisiä. Yleisin viljelymuoto on perhevilmelmä. Kuitenkin tilakoon kasvusta johtuen töitä saatetaan ulkoistaa ja käyttää lisänä työsuhteista työvoimaa (Taattola, Ojanen & Torpström 2010, 183-187.)

2.1 Maataloustyön riskit

Maatalousalan turvallisuusriskit ovat suuret. Yleisimmät työtä haittaavat tekijät ovat pölyt, kemialliset aineet, nostot, työasennot, tapaturmavaara ja työn kuormittavuus. Vuonna 2010 noin 200 viljelijää sairastui ammattitautiin ja tapaturmia sattui noin 4500. Kotieläintiloilla työ on ympärivuotista, kun taas kasvinviljelytiloilla pääosin kausiluonteista. Työ on usein keventynyt, mutta muuttunut toistoliikkeitä vaativaksi. Johtamistaitoja tarvitaan entistä enemmän maatiloilla ja kykyä hallita riskejä. Maataloustyö koettelee myös viljelijän jaksamista, sillä maataloustyön vaatimukset kasvat koajan. Työmäärän lisääntymisestä johtuen vaarana voi olla työssäuupuminen. Melan toteuttaman kyselyn mukaan viljelijän jaksamista auttaa erityisesti säännöllisyys ajankäytössä sekä läheiset ihmissuhteet. Työhyvinvointia edistäviksi toimenpiteiksi nousi erityisesti lomituksen kehittäminen ja kuntoutukseen pääseminen. (Maatalousyrittäjien työhyvinvointiohjelma 2011, Taattola, Ojanen & Torpström 2010, 183-187; Mela tilastot - Aikasarjat 2011.)

Työterveyshuollon tehokas toiminta on erityisen tärkeää riskialttiilla alalla toiminnan tuloksellisuuden kannalta. Tämän vuoksi maatalousyrittäjien kehittämistoimenpiteiden tulisi olla vaikuttavuudeltaan mahdollisimman tehokkaita sekä työterveyshuollon or-

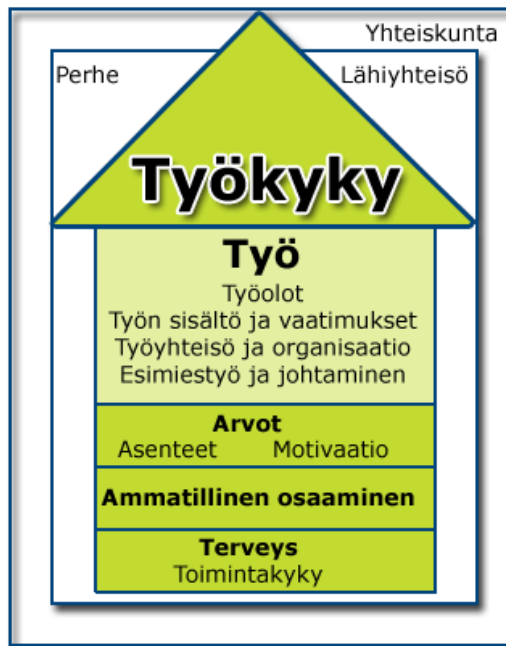
ganisoimisen että työterveyshuollon sisällön ja toiminnan kannalta. (Maatalousyrittäjien työterveyshuollon kehittäminen 2003, 32.)

Riskinarviointi on työturvallisuuden ja työterveyden perusta, mikä lisää myös tuottavuutta, kun sitä heikentäviin asioihin voidaan vaikuttaa. Riskinarvioinnin onnistuminen vaikuttaa työperäisten sairauksien ja työtapaturmien kustannusten laskemiseen. (Facts 85.) Euroopan komissio on laatinut työsuojelustrategian vuosille 2007-2012, jonka tavoitteena on tapaturmien ja ammattitautien väheneminen jatkuvasti, tasaisesti ja kestävästi. Lähtökohtana on, että talouskasvun ja työllisyyden edistyminen työn laatua ja tuottavuutta takaamalla. (Laitinen, Vuorinen & Simola 2009, 110-115.)

Suomessa sattuu vähintään neljän päivän poissaoloon tai kuolemaan johtaneita tapaturmia vähemmän kuin Euroopan unionissa keskimäärin, selviää Euroopan komission tietojen mukaan. Suomalaiset kuitenkin pitävät työtä vaarantavia tekijöitä yhtä suurina kuin vanhoissa EU-jäsenmaissa. (Karjalainen & Vainio 2010, 24.)

2.2 Maatalousyrittäjien työkyky

Työkyky on ihmisen voimavarojen ja työn välistä tasapainoa. Työkyvyn perusta on ihmisen voimavaroissa, joista tärkeimpiä ovat terveys ja toimintakyky. Osa voimavaroja on ammatillinen osaaminen, mikä sisältää tiedot ja taidot. Myös ihmisen sisäistä arvomaailmaa kuvaavat arvot, asenteet sekä työssä motivoivat tekijät ovat voimavaroina. Työkyky säilyy hyvänä, kun työn asettamat vaatimukset ovat tasapainossa ihmisen voimavarojen kanssa. Työkyvyn osa-alueet ovat moninaisia ja ne ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään, joten työterveyshuollon tukea tarvitaan ihmisen rajalliseen työkyvyn hallintaan. Työkykytalon muodossa on työkyvyn osa-alueet (kuvio 1; Gould, Ilmarinen, Järvisalo & Koskinen 2006, 22-24; Tietokortti 18.) Työkyky kuvaa voimavarojen ja työn välistä tasapainoa. Terveiden, ammatillisen osaamisen sekä arvojen ja asenteiden tulee olla tasapainossa, jotta voi olla hyvä työkyky. Työterveyshuollosta saatu tuki on viljelijälle tarpeellinen työkyvyn tasapainon säilyttämisen kannalta. (Gold, Ilmarinen, Järvisalo & Koskinen 2006, 22-24.)

KUVIO 1. Työkyky talon muodossa (Työterveyslaitos. Työkyky 2010)

Työkyvyn ylläpitämisestä ja edistämisestä vastuu on ensisijaisesti maatalousyrittäjällä itsellään (Kinnunen, Mäittälä, Pulkkinen-Närhi, Siitonen, Taattola & Weman 2007, 31). Tämä on kuitenkin työterveyshuollon keskeisin tehtävä. (Perkiö-Mäkelä 2000, 79.). Omasta jaksamisesta ja työkyvystä huolehtiminen on osa turvallista maatilaa, jossa työterveyshuollon rooli on merkittävä (Kallioniemi 2009, 13.). Työterveyshuollon palvelujärjestelmän tehtävänä on toteuttaa samanaikaisesti sekä perusterveydenhuoltoa että työsuojelua (Ahola, Kivistö & Vartia 2006, 92.).

Vuonna 2009 käynnistyi Maitotilan hyvä vointi –hanke, jossa toteutettiin kysely eri puolilla Suomea vuonna 2010. Tämän tutkimuksen mukaan tärkeimpiä voimavaroja tuottavia tekijöitä olivat lapset, oma perhe ja eläinten terveys. Kuormittavana tekijänä oli erityisesti viljelijöiden työn arvostuksen puute. (Kallioniemi 2010, Kallioniemi, Kymäläinen & Simola 2011.)

2.3 Työn vaikutus terveyteen

Ihmisen terveyden määritelmä on kokonaisvaltainen, joka käsittää niin fyysisen, psyykkisen kuin sosiaalisen hyvinvoinnin. Työ vaikuttaa monella tavalla terveyteen, mutta myös terveydentila vaikuttaa työn tekemiseen. Keskeistä on millainen on ihmisen kyky tehdä työtä ja mitä vaikutuksia työ voi aiheuttaa työkyvyn kannalta. Työstä

johtuvia sairauksia voi olla hankala määrittää, koska terveyteen yhtäläillä niin ympäristö, perimä kuin elintavatkin. Työ voi tukea terveyttä, sillä sen positiiviset vaikutukset auttavat jaksamaan muutenkin. Työn kuormittaviin asioihin tulisi pystyä vaikuttamaan että työ ei vaikuttaisi heikentävästi terveyteen. (Kasvio 2010, 27-29.)

Terveyden ja hyvinvointilaitoksen tutkimuksen mukaan, maatilayrittäjien elämän laatu on heikompi kuin muilla yrittäjillä ja palkansaaajilla. Samuli Saari on selvittänyt (Quality of life, work ability and self employment: a population survey of entrepreneurs, farmers and salary earners) tutkimuksessaan viljelijöiden työkykyä. Viljelijöiden työmäärä, taloudellisen tilanteen epävarmuus ja riskit vaikuttavat siihen, että viljelijät voivat muita huonommin. Saaren mukaan myös puutteellisella työterveyshuollolla on vaikutusta, koska vain noin puolet maatilayrittäjistä käyttää työterveyshuollon palveluita. (Viljelijät voivat muita huonommin 2009, 7.) Myös terveystutkimuksen mukaan viljelijöiden työkyky on kaikkein huonoin, erityisesti jaksamisongelmat kohdistuvat niin terveyteen kuin työn henkiseen ja fyysiseen rasitukseen. (Gould, Ilmarinen, Järvisalo & Koskinen 2006, 137-138.)

Perkiö-Mäkelän tutkimuksen tavoitteena oli tarkastella erityisesti työkykyä edistävän toiminnan tarpeessa olevia maatalousyrittäjiä. Lisäksi tämän tutkimuksen tavoitteena oli arvioida liikunta- ja ergonomianeuvonnan toteutettavuutta ja vaikutuksia. Maatalousyrittäjillä on todettu olevan muita enemmän pitkäaikaissairauksia. Myös työkyky on maatalousyrittäjillä muita heikompi ja heidän vapaa-ajalla liikkumisen määrä on muita vähäisempi. Maatalousyrittäjillä ovat yleisiä tuki- ja liikuntaelinsairaudet sekä niistä johtuva työkyvyttömyys. (Perkiö-Mäkelä 2000, 78-79.) Karttusen tutkimuksen (2003) mukaan maidontuottajista suurimmalla osalla ei ollut riittävästi vapaa-aikaa maataloustyön määrään verrattuna. Tutkimus kuitenkin osoitti riittävän levon merkityksen työkyvyn edistämisen kannalta. (Karttunen 2003, 6-7.)

3 MAATALOUSYRITTÄJIEN TYÖTERVEYSHUOLTO

3.1 Työterveyshuollon sisältö

Kansanterveyslain mukaan kuntien pitää järjestää työterveyshuoltolain 12§:n mukaan sovellettuja työterveyshuoltopalveluita kunnassa toimiville yrittäjille, yrityksille ja omaa työtään tekeville (Kansanterveyslaki 2011).

Maatalousyrittäjien työterveyshuollon tavoitteena on terveyttä ja työkykyä uhkaavien tekijöiden tunnistaminen sekä niiden ennaltaehkäiseminen neuvonnan ja ohjauksen keinoin. Lisäksi tavoitteena on tapaturmien ja työperäisten sairauksien ehkäiseminen. Maatalousyrittäjä voi vaikuttaa siihen mitä työterveyshuoltopalveluita haluaa ostaa itselleen, ketä tilakäynnille osallistuu ja mitä korjaavia toimenpiteitä toteuttaa. (Lehto & Heikkilä 2001, 7-8; Maatilayrittäjän hyvinvointi 2009, 55.) Työterveyshuollon kautta järjestetään myös ammattitautien ja työperäisten sairauksien tutkimukset ja hoito sekä tarvittaessa kuntoutukseen ohjaus. Työterveyshuoltoa täydentää lisäksi sairaanhoitopalveluiden saaminen osaksi työterveyshuoltoa. (Maatilayrittäjän hyvinvointi 2009, 59.)

Epäkohtana pidettiin sairaanhoitopalveluiden puuttumista työterveyshuollosta (Maatalousyrittäjien työterveyshuollon kehittäminen 2003, 39.). Osa kokonaisvaltaista työterveyshuoltoa on työterveyspainotteinen sairaanhoito. Terveystarkastuksissa ja työoloselvityksissä saataviin tietoihin sairauksien ja tapaturmien hoitotiedot antavat täydennyksen. (Tietokortti 12 2009.)

Terveystarkastukset tehdään vähintään kahden vuoden välein. Työterveyshoitaja tekee tutkimalla ja haastatteleamalla terveyden peruskartoituksen, määrää tarvittavat laboratoriotutkimukset ja antaa tietoa työhön liittyvistä terveyteen vaikuttavista asioista. Työterveyslääkärille ohjataan, jos maatalousyrittäjällä ilmenee työperäisiin sairauksiin viittaavia oireita, työkykyyn vaikuttavia sairauksia, erityistä sairastumisvaaraa töissä tai tarvetta kuntoutusarvioon. Terveystarkastusten yhteydessä annetaan suullinen palaute ja tehdään kirjallinen suunnitelma. (Tietokortti 12 2009.)

Riskialttiilla aloilla laadukkaiden terveyspalveluiden turvaaminen on tärkeää. Tilakäyntien vauhdittamiseksi Melan tuella on suuri merkitys. Rakennemuutos maataloudessa on aiheuttanut yksikkökoon kasvua, mikä jatkuu edelleen. Jaksakseen työssään maatalousyrittäjät tarvitsevat asiantuntijatukea työterveyshuollosta. Työtervey-

den ja turvallisuuden tulisi olla osa maatilojen johtamista, laatutyötä ja toiminnan hallintaa. Työterveyshuollon kattavuutta tulee nostaa. Osa-aikaisten viljelijöiden olisi hyvä liittyä maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon, koska toisen ammatin työterveyshuollossa maatalouden erityispiirteet jäävät huomioimatta. (Työterveyttä maataloilille 2009, 5.) Työterveyshuollosta löytyy osaamista etenkin hyvinvoinnin ja työterveyden edistämisestä. Työterveyshuollon tulisi olla yrityksen strateginen kumppani työhyvinvoinnin edistämisessä. (Ahola ym. 2006, 92.)

Maatalousyrittäjien tulee saada tietoa tapaturmien ja ammattitautien ehkäisemisen olennaisista asioista niin yleisellä kuin yksilöidymmin tilatasollakin, jotta ennaltaehkäisevyys olisi tarkoituksen mukaista. Maatalousyrittäjä on kiinnostunut toteuttamaan työturvallisuuteen liittyviä toimenpiteitä tilalla, jos hän on perillä työturvallisuuteen liittyvistä asioista. Tätä kautta yrittäjä pystyy suojaamaan myös mahdollisesti tilalla työskentelevien työntekijöiden terveyttä sekä vähentämään heidän tapaturmariskiä. (Maatalousyrittäjien työterveyshuollon kehittämien 2003, 32.) Tuottavuutta ja työturvallisuutta tulee edistää samanaikaisesti, koska tuottavuus lisää aineellista hyvinvointia ja työturvallisuus terveyttä. (Laitinen, Vuorinen & Simola 2009, 46.)

Työterveyshuollon tekemä ensimmäinen toimenpide on tilakäynti, jonka pohjalta laaditaan tilakohtainen toimintasuunnitelma. Työoloselvitykset tehdään tilakäynnin ja työolohaastattelun avulla. (Maatilayrittäjän hyvinvointi 2009, 57.) Työoloselvitys sisältää työolojen kartoituksen, työn kuormittavuuden, tapaturmariskien ja merkittävien terveydellisten altistumisten arvioinnin sekä toimenpide-ehdotukset, joiden toteutusta seurataan. Tilakäynti voidaan tehdä useamminkin kuin neljän vuoden välein, jos se työolojen muuttuessa on tarpeellinen. Yrittäjälle annetaan ohjausta ja neuvontaa, jotta yrittäjä osaisi vaikuttaa työn terveellisyyteen ja turvallisuuteen sekä opastetaan ensiapukoulutuksen ja –välineiden hankkimisessa. (Tietokortti 12 2009) Tilakäynnillä on yleensä työterveyshoitajan lisäksi myös maatalouden asiantuntija sekä tarvittaessa työterveysfysioterapeutti ja työterveyslääkäri osallistuvat tilakäynnille. Tilakäyntien välillä työoloista keskustellaan terveystarkastusten yhteydessä. (Tietokortti 12 2009) Tilakäynnistä on todettu olevan eniten hyötyä, kun siihen osallistuu työterveyshoitajan ja maatalouden asiantuntijan lisäksi myös työfysioterapeutti. Työterveyslääkäriäkin saatetaan toivoa mukaan tilakäynnille. (Saarela 2004, 26.) Jotta tilakäynti vastaisi maatalousyrittäjän tarpeisiin, yrittäjän on tärkeä itse pohtia yhdessä työterveyshuoltohenkilöstön kanssa oman tilansa turvallisuutta ja terveysvaikutuksia (Työterveyttä maataloilille 2009, 6.).

Hyvä työhyvinvoinnin mittari on työterveyshuoltoon kuuluminen, koska työterveyshuolto edistää työkykyä ja jaksamista. Kannattavaa on seurata tapaturmia ja sairauksia sekä niihin johtaneita syitä. Maatalousyrittäjän lomien pitämistä suunnitellun mukaisesti voi pitää myös työkuoron mittarina. (Hommat hanskaan – Maatilayrityksen johtaminen 2009, 11.)

Työterveyshuoltoon liittyminen on maatalousyrittäjille vapaaehtoista. Jokaisen työterveyshuoltoon liittyvän yrittäjän kanssa tehdään työterveyshuoltosopimus ja toimintasuunnitelma. Osa tilan laatu järjestelmää on työterveyshuollon palveluiden hyödyntäminen. Seuraavassa kuviossa on esitelty maatalousyrittäjien työterveyshuollon sisältöä prosessin muodossa (kuvio 2; Tietokortti 12 2009.)

KUVIO 2. Maatalousyrittäjien työterveyshuollon toimintaperiaate (Tietokortti 12 2009)

Maatalousyrittäjien työterveyshuolto Suomessa vuonna 2007 tutkimuksen mukaan, julkisten ja yksityisten palveluntuottajien toiminnassa on eroja. Yhteistyöryhmien perustamisen, maatalouden asiantuntijan käytön ja toiminnan suhteen terveyskeskusten työterveyshuoltoyksiköiden palvelut olivat lähimpänä hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaista toimintaa. Sen sijaan kunnalliset liikelaitokset ja yksityiset työterveyshuoltoyksiköt pystyivät järjestämään työterveyshuoltopalveluita maatalousyrittäjien nopeammin kuin terveyskeskusten yksiköt. Kunnallisilla liikelaitoksilla oli suurimmat kirjallisen työterveyshuoltosopimuksen laatimismäärät. Yksityiset palveluntarjoajat tekivät sen sijaan sairaanhoitosopimuksen useimmin. (Kinnunen, Mäittälä & Taattola 2009, 95-96.)

Maatalouden työterveydessä ja -turvallisuudessa alkoi kansainvälinen yhteistyö 1970-luvun lopulla, ensin ruotsalaisten, mutta myöhemmin norjalaisten kanssa. Yhteistyö on ollut molemmin puolta. Pohjoismaisiin tapaamisiin on osallistunut muidenkin Euroopan maiden sekä USA:n ja Kanadan edustajia. Myös Aasian ja Afrikan maissa on osoitettu kiinnostusta Suomen työterveyshuoltoon ja maatalousyrittäjiin liittyvää toimintaa kohtaan. Suomen mallia on levitetty myös kansainvälisen työterveyshuolto järjestön toimesta. Maatalous on edelleen työllisinä mitattuna suurin toimiala maapallolla. Vuoden 2009 alussa komitean kokouksessa sovittiin suomalaisen maatalouden työterveyshuollon perusmallin sisällön maailmanlaajuisesta käytöstä. Suomen maatalousyrittäjien tueksi on kehitetty kolmen vuosikymmenen aikana ainutlaatuinen terveydenhuoltojärjestelmä. (Työterveyttä maataloille 2009, 5.)

3.2 Liittyminen

Viljelijä, metsätilallinen, kalastaja tai poronhoitaja, joka on 18-67-vuotias maatalousyrittäjiin eläkelain MYEL-vakuutettu voi liittyä maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon. (Mela 2011.) Tilaston 31.12.2010 mukaan Pohjois-Savossa oli 3004 MYEL-vakuutettua työterveyshuoltoon liittyntä maatalousyrittäjää, joka on 50 % Pohjois-Savon kaikista MYEL-vakutetuista maatalousyrittäjistä. MYEL-vakuutettujen tilojen lukumäärä Pohjois-Savossa on 4126. Koko maassa on 30562 MYEL-vakuutettua työterveyshuoltoon liittyntä maatalousyrittäjää, joka on 39% koko maan kaikista MYEL-vakutetuista maatalousyrittäjistä. (Mela- tilastot 2011.) Pohjois-Savossa meillä on Kuntosavotta –hanke pyrkii kannustamaan viljelijöitä työterveyshuoltopalveluiden käyttäjiksi. (Kuntosavotta 2011.)

Maatalousyrittäjä voi liittyä työterveyshuollon asiakkaaksi täyttämällä maatalousyrittäjien työterveyshuollon ilmoittautumislomakkeen ja palauttamalla sen joko terveyskeskukseen tai yksityiselle lääkäriasemalle. Samalla yrittäjä antaa suostumuksen työolosuhteiden selvittämiseen ja tilakäynteihin. Yrittäjä on liittynyt työterveyshuoltoon, kun palvelun tuottaja on vastaanottanut ilmoittautumislomakkeen. Palvelun tuottajat ilmoittavat työterveyshuoltoon liittymisestä Melaan. Yrittäjä voi saada seuraavan vuoden MATA-vakuutuksiin alennuksen, kun liittyminen on tapahtunut lokakuun ensimmäiseen päivään mennessä. Alennuksen saa vain maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liittynyt maatalousyrittäjä. (Mela 2011.)

Työterveyslaitoksen ja Melan kanssa yhteistyössä tekemän Tarve 2001 -tutkimuksen mukaan suurin osa työterveyshuoltoon kuuluneista maatalousyrittäjistä oli tyytyväisiä saamiinsa palveluihin. Yleisimmiksi työterveyshuoltopalveluilta toivottiin terveystarkastuksia, sairaanhoitoa, työtoimintaa sekä kuntoutukseen ohjausta. Karjatilallisten suosiossa olivat useammin tilakäynnit ja työolojen neuvonta kuin kasvinviljelyä harjoittavilla yrittäjillä. Maatalousyrittäjistä kolme neljäsosaa toivoi sairaanhoitosopimusta osaksi työterveyshuoltopalveluita. (Maatalousyrittäjien työterveyshuollon kehittäminen 2003, 28.)

Kaikkien maatalousyrittäjien ulottuvilla pitäisi olla samantasoiset työterveyshuollon palvelut, myös tietoa työterveyshuollon palveluista kaivataan lisää. (Työterveyttä maatiloille 2009, 6.) Maatalousyrittäjä saa työterveyshuollon palveluita pääsääntöisesti nopeasti. Vuonna 2007 työterveysyksiköistä 52 % tarjosi palveluita alle kuukauden odotusajalla. Keskimäärin maatalousyrittäjä kuitenkin saa palveluita vajaan kahden kuukauden päästä siitä, kun on ilmoittautunut. Vuonna 2004 maatalousyrittäjä joutui odottamaan palveluita kaksi ja puoli kuukautta. (Työterveyttä maatiloille 2009, 7.)

3.3 Kustannukset

Työterveyshuoltopalvelut maksavat maatalousyrittäjälle ”saapasparin verran” eli noin 50-100 euroa vuodessa Työterveyshuollon ennaltaehkäisevään puoleen kuuluvat terveystarkastukset tutkimuksineen, tilakäynnit, työoloselvitykset, työkykyä ylläpitävä toiminta, ensiapuvalmius sekä ohjaus, neuvonta ja tietojen antaminen. Lisäksi maatalousyrittäjällä on mahdollisuus hankkia itselleen osana työterveyshuoltoa yleislääkäritasoiset sairaanhoitopalvelut. (Mela 2011.) Työterveyshuollon palveluiden omavastuuosuudet ovat verovähennyskelpoisia. (Kinnunen ym. 2007, 46; Työterveyttä maatiloille 2009, 5; Mela 2011.)

Ehkäisevän terveydenhuollon hyväksyttävistä kustannuksista sairausvakuutuslain mukainen Kelan korvaus on 60 %, joka kuuluu korvausluokkaan I ja työterveyspainotteisista yleislääkäritasoisista sairaanhoidon kustannuksista 50 %, joka kuuluu korvausluokkaan II. (Tietokortti 12 2009., Kela 2011.) Sairausvakuutuslain muutoksesta johtuen 60 %:n korvauksen saaminen edellyttää yrittäjältä työterveyshuollon kanssa sopimusta työkyvyn hallinnasta, seurannasta ja varhaisesta tuesta. Korvausprosentti on 50, elleivät 60 %:n ehdot täyty. (STM 2011.)

Työterveyshuollon korvattavilla kustannuksilla on vuotuinen enimmäismäärä, jonka ylittävältä osalta Kela ei maksa korvausta. Korkeampi ehkäisevän työterveyshuollon enimmäismäärä sisältää työterveyshuollon ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden tekemät työpaikkaselvitykset ja alempi muun ehkäisevän työterveyshuollon toiminnan, kuten terveystarkastukset tutkimuksineen, ensiapuvalmiuskustannukset sekä matkakustannukset. (Kela 2011.) Maatilalle hankittujen työterveyshuollon tarpeelliseksi katsomien ensiapuvälineiden kustannuksista ja työterveyshuoltoon liittyvistä matkakustannuksista maatalousyrittäjä voi hakea itse Kelalta korvauksen. Tilakäynnit ja työolohaastattelut korvataan Kelan omavastuuosuuden ylittävältä osalta valtion varoista. Maatalousyrittäjälle maksuttomia ovat myös toimintasuunnitelman laatiminen ja sen tarkistaminen. (Tietokortti 12 2011.) Korvausluokan II eli sairaanhoidon kustannuksista saa korvauksen työterveyshuollon korvausjärjestelmän mukaisesti, jos yrittäjä on tehnyt sopimuksen sairaanhoidosta saman palveluntuottajan kanssa kuin työterveyshuollon sopimuksen. Enimmäismäärät vuonna 2011 on määritelty seuraavan taulukon mukaisesti (taulukko 1; Kela 2011.)

TAULUKKO 1. Korvaukset työterveyshuollossa (Kela 2011)

Enimmäismäärät 2011	Kustannukset (e/v)	Korvaus (e/v)
Ehkäisevä työterveyshuolto (korvausluokka I)		
Työpaikkaselvitys (korkeampi)	794,91	476,95
Muu ehkäisevä työterveyshuolto (alempi)	397,59	238,55
Sairaanhoito (korvausluokka II)		
	283,70	141,85

3.4 Syitä liittymättömyyteen

Työterveyshuoltokyselyssä selvitettiin syitä alhaiseen liittymiseen. Kolmasosalla työterveyshuoltopalvelut oli järjestetty palkkatyössä, koska nämä viljelijät olivat sivutoi-

misia. Sivutoimiset viljelijät eivät pitäneet tärkeänä liittymistä maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon. (Työterveyttä maataloille 2009, 6) Sivutoimisten viljelijöiden osuus on kasvussa, mikä asettaa haasteita nykyisen liittymistason säilymiselle. Toisaalta päätoimisilla viljelijöillä riskit saattavat olla suuremmat, joten päätoimisten viljelijöiden työterveyshuoltoon liittyminen olisi erityisen tärkeää. Viidenneksen vastaajien mielestä työterveyshuoltoon liittyminen ei kannattanut, koska oman paikkakunnan työterveyshuollon palveluihin ei oltu tyytyväisiä tai työterveyshuoltopalveluiden saatavuuteen. (Työterveyttä maataloille 2009, 2.)

Työterveyshuollosta pitäisi tiedottaa jatkuvasti, koska tiedon puute on merkittävin syy miksi maatalousyrittäjät eivät ole liittyneet työterveyshuoltoon. Myös työterveyshuoltoon kuuluville on tärkeä muistuttaa palveluiden tärkeydestä. Jos maatalousyrittäjä ottaa aktiivisesti yhteyttä maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon, niin he saavat nopeammin palveluita kuin passiiviset työterveyshuoltoyksikön yhteydenoton odottajat. (Tietokortti 12 2009.)

4 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TEHTÄVÄT

Tämän tutkimuksen toimeksiantajana on Maatalousyrittäjien eläkelaitos (Mela). Tutkimuksen avulla oli tarkoitus saada selville miksi osa viljelijöistä ei kuulu maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon ja erityisesti mitä hyötyä työterveyshuollosta tulisi olla että viljelijät liittyisivät. Tutkimuksen tavoitteena oli, että tutkimustiedon avulla voidaan kehittää työterveyshuollon palveluita ja markkinointia, jotta viljelijät kokisivat hyötyvänsä työterveyshuollosta.

Tutkimusaineisto koostui viiden viljelijän haastatteluista, jotka eivät kuuluneet maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon. Haastattelua ohjasivat teemat, joilla haettiin vastauksia seuraaviin tutkimustehtäviin:

Miksi maatalousyrittäjä ei kuulu työterveyshuoltoon?

Mikä saisi maatalousyrittäjän liittymään työterveyshuoltoon?

5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

5.1 Laadullinen tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyö on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Kvalitatatiivisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen tutkimukseen osallistujien näkökulmasta (Kylmä & Juvakka 2007, 29). Tämän tyyppisen tutkimuksen tavoitteena on tutkimuskohteen ymmärtäminen. Tarkoituksena on yksittäisten tapausten tutkiminen ja sitä kautta niiden yhdistäminen laajempaan kokonaisuuteen. Aineistoa kerätään niin kauan kuin aineisto on riittävä, jotta aineiston saturaatio eli kylläntyminen on tapahtunut. Tällöin asiat alkavat kertautua haastatteluissa. Yksittäistä tapausta tutkitessa riittävän tarkasti voi huomata yleisemmällä tasolla ilmiöiden toistumisen. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2009, 181-182.)

5.2 Tutkimusjoukko ja aineiston hankinta

Opinnäytetyöhön hain tietoa haastattelujen avulla. Toteutin haastattelut viidellä tilalla Pohjois-Savossa viikoilla 16 ja 17 vuonna 2010. Haastattelupaikkana oli viljelijäperheiden kotitila. Sain sovittua haastattelut helposti viljelijöiden kanssa kahden viikon ajalle. Kaikkien tilojen kohdalla haastatteluilmapiiri oli rauhallinen. Haastatteluihin osallistuminen oli vapaaehtoista ja luottamuksellista. Haastateltavat poimittiin satunnaisesti Melan rekisteristä ja tutkimukseen otettiin mukaan työterveyshuoltoon kuumattomat. Melasta pyydettiin ensin puhelimitse suostumus haastateltavikseni valitulta, jonka jälkeen sain haastateltavien yhteystiedot ja otin yhteyttä haastateltaviin haastatteluajankohdan ja paikan sopiakseni. Ennen haastattelujen aloittamista annoin haastateltavalle saatekirjeen (liite 1).

Haastattelut kannattaa nauhoittaa, jolloin haastatteluun ei tule katkoja ja se kuluu nopeasti. Tämä on eduksi myös haastattelun sujuvuuden kannalta. Haastattelijan tulisi osata teemojen sisältö esittää haastateltavalle mahdollisimman hyvin, jotta haastattelija välttyisi paperien selailulta. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 92) Jo haastattelua sopiessani kerroin nauhoittavani haastattelut haastateltavan suostumuksella, jotta sain kaiken tarpeellisen tiedon kirjattua analysointia varten. Kerroin myös, että nauhoitettu aineisto on käytössäni vain siihen saakka kun opinnäytetyöni on valmis, jonka jälkeen aineisto hävitetään. Kaikki haastateltavat suostuivat, että haastattelut nau-

hoitetaan. Jos haastateltava ei olisi suostunut haastattelun nauhoittamiseen, olisin saanut merkittävästi suppeamman aineiston.

Haastattelun avulla sain mielestäni parhaiten uutta tietoa maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liittymättömyyden syistä ja etenkin mitä hyötyä viljelijälle tulisi olla maatalousyrittäjien työterveyshuollosta että liittyminen kannattaisi. Haastattelun etuna oli joustavuus, sillä kysymyksen voi toistaa, väärinkäsityksiä oikaista sekä ilmaisun sanamuotoja selventää. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73.) Haastateltava oli tarkoitus saada kertomaan tutkittavasta asiasta mahdollisimman vapaasti, lisäksi on mahdollista pyytää perusteluja esitetyille mielipiteille. Suullisessa viestinnässä luotettavuuden kriteereinä ja johtolankoina toimivat eleet ja sanat. Haastattelun onnistumisen kannalta on merkitystä, että haastateltava on motivoitunut haastatteluun, johon vaikuttaa myös haastattelijan kiinnostuneisuus tehtävästään. Liian paljon lisäkysymyksiä ja kommentteja haastattelijan ei kannata esittää, koska hetken hiljaisuus voi synnyttää syvällisemmän vastauksen. (Hirsjärvi ym. 2009, 204-205; Hirsjärvi & Hurme 2001, 108-110, 120-121, 126-127.) Tutkimuksessa tapahtumat muovaavat toinen toistaan ja niiden väliltä on mahdollista löytää monensuuntaisia yhteyksiä. Tärkeää on asioiden kokonaisvaltaiseen kuvaukseen pyrkiminen. Tutkimuksella pyritään tosiasioiden löytämiseen. (Hirsjärvi ym. 2009, 161.)

Haastattelutyypeistä käytin teemahaastattelua, josta käytetään myös nimitystä puolistrukturoituhaastattelu. Teemahaastattelussa on etukäteen valitut teemat, jossa edetään teemojen ja niihin liittyvien tarkentavien kysymysten mukaisesti. Jos haastattelijaa aloittaa keskustelun jostain myöhemmäksi aiotusta keskusteluteemasta, haastattelun sujumisen kannalta teemaan siirtyminen voi olla luontevaa kokonaisuuden kannalta. Kuitenkin aikaisemmin aloitettu keskustelu tulisi viedä loppuun ennen uuden teema-alueen aloittamista. Keskeistä teemahaastattelussa on ihmisten tulkinnat asioista, heidän asioille antamat merkitykset sekä merkityksien muodostuminen vuorovaikutuksessa. Tavoitteena on löytää merkityksellisiä vastauksia tutkimustehtävien mukaisesti. Teemat perustuvat tutkimuksen viitekehykseen. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 75; Hirsjärvi & Hurme 2001, 66-67, 103-104.) Haastattelutilanteessa minulla oli mukana teemahaastattelurunko (liite 2), jotta pystyin varmistamaan, että kaikkien teemojen sisällöt tulivat käsitellyiksi. Yritin antaa haastateltavalle tilaa kertoa kyseisestä asiasta vapaasti. Toki joissakin kohdin huomasin kysyneeni lisäkysymyksen, vaikka haastateltava olisi saattanut jatkaa kertomistaan. Toisaalta tällä halusin saada nimenomaan tietystä asiasta lisää tietoa. Haastattelut olivat kestoaltaan puolestatoista kahteen tuntiin. Kaikki haastattelut sujuivat mielestä hyvin loppuun saakka. Haastattelu loppui

siinä vaiheessa, kun kaikki haastatteluteemat oli käsitelty ja itselle tuli tunne, ettei aineisto tarvitse enää mistään asiasta lisäselvitystä.

5.3 Aineiston analyysi

Sisällönanalyysin tarkoituksena on saadun aineiston järjestäminen selkeään ja tiiviiseen muotoon, kuitenkin niin ettei sen sisältämä informaatio katoa. Tutkittavasta aineistosta pyritään muodostamaan selkeä ja yhtenäinen kuvaus ilmiöstä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 107-108.)

Analysoin aineiston induktiivisesti eli aineistolähtöisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 95) Aineistolähtöinen analyysi lähtee liikkeelle aineiston pohjalta, mutta sen tuloksena syntyy kuvaus tutkimuksen kohteena olevasta ilmiöstä. Todellisuutta jäsennellään luokittelemalla tutkittavan todellisuuden elementtejä. (Kylmä & Juvakka 2007, 23-29.) Aineistolähtöinen sisällön analyysi voidaan jakaa kolmeen eri vaiheeseen redusointiin eli pelkistämiseen, klusterointiin eli ryhmittelyyn ja abstrahointiin eli käsitteiden luomiseen. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 111.) Käsitteitä yhdistelemällä saadaan vastaus tutkimustehtävään (Tuomi & Sarajärvi 2009, 95, 112.).

Analyysi alkoi sillä, että kuuntelin haastattelut ja kirjoitin auki sana sanalta. Luin haastatteluja useampaan kertaan ja perehdyin sisältöön tarkemmin. Analyysi eteni siten, että etsin pelkistettyjä ilmauksia ja alleviivasin niitä sekä listasin pelkistetyt ilmaukset. Tutkimustehtävä ohjasi pelkistämistä. Aineiston klusteroinnissa listasin pelkistetyistä ilmauksista erilaisuuksia ja samankaltaisuuksia. Nämä ilmaiset ryhmittelin alaluokiksi. Samaa tarkoittavista käsitteistä muodostin luokkia, jonka nimesin sen sisältöä kuvaavalla käsitteellä. Yksittäiset asiat sisällytin yleisimpiin käsitteisiin, jolloin aineisto tiivistyi luokittelussa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108-111.)

Tutkimuksen kannalta olennaisen tiedon erotin aineiston käsitteellistämällä ja teoreettisia käsitteitä muodostui valikoidun tiedon perusteella. Tätä sanotaan abstrahoinniksi. Luokituksia yhdistelemällä jatkoin käsitteellistämistä, niin kauan kuin se oli sisällön kannalta mahdollista. Sisällönanalyysi perustuu tulkintaan ja päättelyyn, jossa empiirisestä aineistosta muodostuu käsitteellisempi näkemys ja johtopäätöksiä tutkittavasta ilmiöstä (liite 3; Tuomi & Sarajärvi 2009, 111-113.)

6 TUTKIMUSTULOKSET

6.1 Taustatiedot

Tähän tutkimukseen osallistui viisi viljelijää Pohjois-Savosta. Haastateltavat olivat 32-58 vuoden ikäisiä. Tilat oli satunnaisesti valittu eri puolilta maakuntaa, tiloista kaksi oli lypsykarjatilaa ja kolmen tilan tuotantosuuntana oli kasvinviljely. Tiloilla viljeltiin tavomaisten viljelykasvien lisäksi energiakasvia. Eräällä tilalla oli vain kesäisin laiduntavaa lihakarjaa hoidettavanaan. Tiloilla on peltoa viljeltävänään 30 - 80 hehtaaria. Metsää tiloilla on enimmillään 60 hehtaaria, yhdellä tilalla tilanväki hoitaa metsää.

Tiloista kolme oli kuulunut maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon enintään kymmenen vuotta sitten. Kolmella tilalla haastateltavan puoliso ei osallistu nykyisin tilan töihin, tämä on joko eläkkeellä tai tilan ulkopuolella töissä. Kaksi sivutoimista viljelijää kuului nykyisin työnantajan järjestämään työterveyshuoltoon, heidän työterveyshuoltopalvelut ovat sekä kunnallisen että yksityisen työterveyshuollon kautta. Yhdellä tilalla oli alle kouluikäisiä lapsia ja neljällä tilalla sukupolvenvaihdos oli tulevaisuuden suunnitelmissa.

6.2 Työn terveydelliset vaikutukset

Työn terveydellisiin vaikutuksiin vaikuttavat työolosuhteet ja ennaltaehkäisy. Jaksaminen vaikuttaa työn tekemiseen. Seuraavassa taulukossa (taulukko 2) on esittely aineistosta muodostuneet käsitteet työn terveydellisistä vaikutuksista.

TAULUKKO 2. Työn terveydelliset vaikutukset

ALALUOKAT	YLÄLUOKAT	PÄÄLUOKKA
Ennaltaehkäisyn merkitys Työtapojen vaikutukset Karjanhoitotyön riskit Tilakäyntien tarpeellisuus Työolosuhteiden turvallisuus	Työolosuhteiden vaikutus terveyteen	Työn terveydelliset vaikutukset
Työterveysriskien vaikutus terveyteen Kuntoutus työkyvyn edistäjänä Terveys osana työkykyä	Ennaltaehkäisyn vaikutus terveyteen	
Jaksamisen vaikutus työn tekemiseen Voimavarojen vaikutus jaksamiseen Lomituksen vaikutus liittymiseen	Työn vaikutus jaksamiseen	

6.2.1 Työolosuhteiden vaikutus terveyteen

Maatalousyrittäjien työterveyshuolto pyrkii ennaltaehkäisemään viljelijöiden tapaturmia, mutta viljelijöiden voi olla tätä vaikea pitää tärkeänä. Asia ei ole ajankohtainen ennen kuin ehtii sattua jotain. Niin kauan kuin ei mitään suurempia ongelmia tule terveyden kanssa, ei oman terveyden hoitamiseen välttämättä puututa. Koska riskejä pidetään etenkin kasvinviljelytilalla pieninä, niin ei nähdä työterveyshuollon ennaltaehkäisevää vaikutusta. Kuitenkin ulkopuolisesta näkemyksestä saattaisi olla apua, kun omia riskejä ei aina huomaa.

Aina aatellaan että ei se nyt minun kohalle satu.

Viljelijä saattaa unohtaa maatalousyrittäjien työterveyshuollon ennaltaehkäisevän merkityksen, kun työolosuhteiden arviointia ei nähdä tarpeelliseksi. Moni viljelijä on tottunut toimimaan tietyllä tavalla, niin ei välttämättä aina edes osaa ajatella että työn voisi tehdä toisella tavallakin. Viljelijä on saattanut tottua tekemään työtään omien rutiiniensa mukaisesti, niin ei välttämättä näe hyötyä sille, että ulkopuolinen henkilö tulisi arvioimaan työolosuhteita. Totutuista tavoista on vaikea päästä irti, jos kukaan ulkopuolinen ei kyseenalaista, että kannattaisiko toimia jotenkin toisin.

Sulla on tässä vuaranpaikka tai sitten sulle tulloo joku kuluma, kun sinä tiet tuon työn tuolla tavalla, kun sen vois tehdä toisella tavalla.

Työterveyshuollosta voisi olla apua, kun itse ei aina huomaa esimerkiksi huonoja työasentoja. Työ on totuttu tekemään tietyllä tavalla ja kiireessä on usein tärkeintä saada asia tehtyä, sen enempää miettimättä omaa työergonomiaa. Turhasta hosumisesta ei ole mitään apua loppujen lopuksi työnteon kannalta, mutta se on riski terveyden kannalta. Eräs viljelijä totesi, että pahimman kiireen keskellä olisi hyvä istua hetkeksi ja miettiä, miten asia kannattaisi tehdä, ettei tulisi turhaan hosuttua.

Tämä pitää äkkiä suaha tehtyä ja sillä tavalla mennään etteenpäin.

Vähän apua voi olla myös toisen tilalla työskentelevän huomioista, mutta aina ei ole edes aikaa miettiä työn tekemistä terveyden kannalta. Kun tulee ongelmia terveydessä, joutuu miettimään syitä, työterveyshuollon asiantuntemus voisi kuitenkin riittää ongelman ennaltaehkäisemiseen. Kun terveysongelmiin ei puututa ajoissa, työperäisten sairauksien riski kasvaa.

Kyllä siitä ylleensä on huomautettu, mietihän vähäsen, oisko tuo vähän toisella tavalla tehtävissä.

Jos eläinten hoito olisi päivittäistä, tällöin työterveyshuoltoon liittyminen kannattaisi. Eläimiä pidetään pienenä riskinä, jos niitä on tilalla vain osan vuodesta. Eräs viljelijä pitää eläinten luonteen jalostamista tärkeänä, mikä vaikuttaa oleellisesti myös työturvallisuuteen, kun eläimiä on helppo käsitellä. Eräs viljelijä pohti myös peltohehtaareiden suurempaa määrää, jolloin tuotannosta riippuen työtä saattaisi olla talviaikaankin.

Kasvinviljelytilalliset pitävät riskejä vähäisinä, kun omia tuotantoeläimiä ei ole, eikä tuotanto ole ympärivuotista.

Elläinten luonne on tuolla jokapäiväisessä työssä mikä vaikuttaa siihen. Se riski että sinä säret ihtes elläinten kanssa.

Eräs viljelijä kokee, ettei halua omaan navettaan muita sanomaan mitä parannettavaa navetassa olisi. Tilalla, jolla oli aiemmin ollut lypsykarjaa, toivottiin tilakäynnille mukaan asiantuntijaa, jolla olisi kokemusta lypsykarjatilalla työskentelystä. Viljelijä on pohtinut millä tavoin ulkopuolinen suhtautuisi työolosuhteissa ilmeneviin vaaranpaikkoihin. Työterveyshuollon huomautus vaaranpaikoista voisi saada viljelijän korjaamaan puutteen työympäristössä. Viljelijä kertoi hyötyvänsä lomittajista myös siten, että saa vinkkejä navetan työturvallisuuteen ja arvioi, että työterveyshuollostakin voisi saada samalla tavoin suosituksia.

Varmasti puututtais jos ois tilakäynti, niin senkin minä tiän mutta ihan ommaa saamattomuutta.

Viljelijä kokee neljän vuoden välein tehtävän tilakäynnin riittäväksi, jolloin ehtii toteuttaa parannusehdotukset. Neljän vuoden aikana ehtisi myös nähdä parannusten toimivuuden käytännössä. Useammin kuin neljän vuoden välein viljelijästä tuntuisi liian tiheälle tilakäyntivälille.

Vähän ruppeis näkemään että miten ne toimii. Se sitten vois jo viljelijöillä ruveta tuntumaan, että meillä käypi niin paljon näitä kaikkia muitakin tarkastajia, että ehkä sitten kyllästyttäis.

Viljelijä ei koe tilakäynnistä olevan niin paljon hyötyä, että maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon kannattaisi liittyä. Vaikka tilakäynnin sisällöstä tiedetään, silti sitä ei nähdä merkityksellisenä.

Näitä töitä on tehty niin monta vuotta ja ei sen suurempia vaivoja oo kenellekään tullu niinkun maatalouden takia.

Tapaturmien riskiä on ajateltu enemmän taloudelliselta, kuin viljelijän on työkyvyn kannalta. Karjatilalliset tiedostavat, että pahimmillaan edessä olisi tuotantosuunnan vaihtaminen ja kasvinviljelytilallisillakin tapaturmalla voisi olla pysyvät vaikutukset viljelijän terveyteen.

Pahimmillaanhan se kaatuu koko kuvio, tottakai voi olla ihan totaalinen pysähdys.

Sen jälkeen, kun työterveyshuoltoon on kuuluttu, tuotanto-olosuhteita on parannettu merkittävästi. Tila pyritään pitämään muutenkin kunnossa, mikä osaltaan parantaa työturvallisuutta. Viljelijä pohti, että työterveyden kannalta tarpeellisiin investointeihin olisi saanut avustuksia, jos olisi kuulunut maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon. Lisäksi joitakin parannuksia olisi saatettu toteuttaa aikaisemminkin, jos niistä olisi joku huomauttanut.

Se näkyy oma aikasa kypsyttävän sitten tajuaa itteekki, että jottain ois tehtävä.

Useimmat viljelijät ovat asuneet ja tehneet töitä omalla tilallaan koko ikänsä, niin eivät välttämättä huomaa, että ulkopuolisella olisi jotain annettavaa tilan työturvallisuuden kannalta.

Ehkä se tavallaan on niin elämäntapa, ei ehkä silleen mielletä semmoseks että siihen tarviis sitä työterveyshuoltoa siinä mielessä.

6.2.2 Ennaltaehkäisyn vaikutus terveyteen

Kasvinviljelytiloilla koetaan olevan hyvin vähän riskitekijöitä ammattitautien puhkeamisen suhteen, koska työ on niin vähäaikaista. Työstä johtuvia sairauksia on vaikeampi todeta ilman maatalousyrittäjien työterveyshuollon asiantuntemusta. Viljelijän kokemuksen mukaan maatalousyrittäjien työterveyshuollossa pitäisi panostaa enemmän työperäisten sairauksien selvittämiseen ja tarvittaessa päästä jatkotutkimuksiin. Lähtökohtana on kuitenkin viljelijän terveydentila ja siinä näkyvät työstä aiheutuneet muutokset. Yksityisen lääkärivastaanoton kautta ei pystytä huomioimaan niinkään oireiden syitä, kun ei tunneta tilan työolosuhteita.

Ennakotarkastus ois niin tyhjentävä, että ei niin kun mitään jäis sitten epäselevee.

Viljelijä kertoi, että viljelijäpariskunnan olisi hyvä päästä kuntoutukseen samanaikaisesti. Vaikka viljelijät ovat olleet tyytyväisiä lomittajiin, niin esimerkiksi kuntoutukseen

lähteminen tuntuu hankalalle, jos molemmat eivät pääsisi yhtä aikaa. Viljelijä toivoo saavansa kuntoutusta ennaltaehkäisevästi työkyvyn säilymisen kannalta. Viljelijä kokee, ettei ole saanut tarpeeksi kuntoutusta, vaikka olisi mielestään tarvinnut. Ilman syytä ei eläkkeelle tarvitsisi päästä, mutta viljelijän mielestä maatalousyrittäjien työterveyshuollosta olisi pitänyt saada enemmän apua.

Jos jokkainen jonkun vuoden päästä pääsis jo automaattisesti tämmöselle työtä ylläpitävälle kurssille.

Terveysten merkitystä voi olla vaikea ymmärtää, ennen kuin ei enää koe olevansa terve. Viljelijöiden raskas työ vaikuttaa terveyteen, mutta terveys voi mennä muutenkin kuin työstä johtuen. Eräs viljelijä kertoo, että oman terveyden menettäminen on vaikuttanut merkittävästi työntekoon, joten työtä on mahdollista tehdä vain rajallinen määrä.

Se on jotenkin niin itestään selvyys, niin kauan kun se edes jotenkin on, mutta sitten kun se lähtee, niin sitten se on taas myöhästä.

Terveyttä pidetään tärkeänä, mutta työterveyshuollon mainontaan ei ole paneuduttu niin paljon, että työterveyshuoltoon liittyminen tuntuisi tärkeälle. Ammattilehdistä saatetaan lukea aiheeseen liittyviä artikkeleita. Viljelijät tarvitsevat tietoa terveyden edistämisestä. Viljelijä ei välttämättä tiedä miten työterveyshuolto edistäisi terveyttä ja miksi työterveyshuoltoon kannattaisi liittyä. Näitä on vaikea oivaltaa, jos tietoa ei ole riittävän selkeästi esillä.

Vähän niinkun joku vakuutuskin, että et välttämättä tajua ottaa sitä ennen kun siinä vaiheessa kuin jotain on jo sattunut.

6.2.3 Työn vaikutus jaksamiseen

Isossa karjassa on aina suuremmat riskit. Vaikka suurempi saattaisi vaikuttaa kannattavalta, omat voimavarat saattavat tulla vastaan. Jos työtä on liikaa ja ei ehdi kaikkea tekemään, voisi olla hyvä ottaa työntekijöitä avuksi. Aina ei kuitenkaan huomaa avuntarvetta ja toisaalta työntekijän palkka vähentää viljelijätuloa. Työterveyshuolto voisi tuoda ajatuksen viljelijälle, että olisi tarpeen ottaa työntekijä. Useinhan viljelijä on yksin työnsä kanssa ja ei välttämättä tule naapurillekaan kertoneeksi, että nyt ei oikein jaksa.

Kannattaisko sinun nyt tähän ottaa joku muu työntekijä ennen kun palat loppuun.

Hyvin toimivalla lomituksella on suuri merkitys viljelijöiden jaksamiseen. Ajoissa varatut vuosilomat voidaan pitää sovitusti, mutta juuri suurimmassa avuntarpeessa sairastapauksissa, lomittajaa ei yleensä pystytä järjestämään.

Jaksaminen ja kaikki tämä, se juontaa juurensa tuolta lomitukselta.

Viljelijäpariskunta on tiedostanut yhteisen voimavaran. Tavoitteena on pyrkiä menemään yhdessä samaan suuntaan, jolloin työtkin sujuvat. Niin hyvät kuin huonotkin asiat osataan jakaa yhdessä.

Jos vielä ossoo puhaltuu sillä tavalla yhteen hiileen niin ne huonotkin asiat on yhteisiä.

Talvella työssä ei ole kovin paljon vaihtelua, silloin muu liikunta koetaan mieltä virkistävänä ja myös jaksamisesta auttavana. Työmielekkyys on paljon kiinni viljelijän kunnosta. Viljelijä kokee lähtevänsä mielellään töihin. Jos viljelijä kokee olevansa kunossa, niin se vaikuttaa siihen miten työtä jaksaa tehdä.

Navettatyötä kaikki työ niin, se on aika yksipuoleista.

Viljelijä kertoo päätöksen omien voimavarojen riittävydestä tiettyyn tilakokoon vaikuttaneen eniten jaksamiseen. Viljelijä kokee, ettei tarvitse lähteä ammattilehtien houkustusten mukaisesti laajentamaan tilakokoa. Ympäristön paineen taka-alalle jättäminen on helpottanut jaksamista eli päätöksen tekeminen siitä, että nykyisen kokoinen kohotuullisen kokoinen karjakoko on riittävä.

Mihinkäpäin myö ollaan menossa, mittee myö ite halutaan tehdä.

Viljelijä, jolla oli kokemuksia työterveyshuollosta palkkatyön kautta, on tällöin kokenut työterveyshuollosta saavansa myös keskusteluapua.

Ihmisiä hoijetaan kuitenkin kokonaisuuksina.

Viljelijä voi monesti kokea olevansa yksin työnsä kanssa, kun koko tila voi kaatua sairastumiseen ja tapaturmaan. Työterveyshuollosta voisi olla apua monen tilalla jo

siinä, että joku ulkopuolinen kävisi kysymässä miten tilalla menee. Kynnys jaksamisongelman esiin nostamisessa voi olla suuri, joten tässäkin tilanteessa työterveyshuollosta voisi olla apua ennaltaehkäisevästi. Työterveyshuoltoon saattaisi uskaltaa mennä puhumaan asioistaan, kun siellä ei olisi mitään ennakkoluuloja asiasta.

Maanviljelys on semmosta että sairastaminen on sitten pois sieltä omasta pussistaan. Sitä on aika lailla yksikseen sen asian kanssa. Että ei nyt ihan tarviis ajaa itseensä loppuun.

Viljelijät tiedostavat henkisen väsymisen vakavuuden verrattuna fyysiseen väsymiseen, joka menee tavallisesti levolla ohi. Eräs viljelijä pohti, että työterveyshuollon henkilökunnan pitäisi olla niin ammattitaitoista, että huomaisivat henkisen väsymisen. Työterveyshuoltoon yhdistetään tukihenkilöverkosto, joista saisi keskusteluapua. Osa viljelijöistä saattaisi kaivata keskusteluapua yksinpuurtamiseen.

Fyysiset työt ketä ne väsyttää niin se väsymys on oikeenlaista. Jos sinä oot henkisesti väsynyt niin se on vuorallista.

Nykyisessä elämäntilanteessa, kun karjaa ei enää ole viljelijä kertoo jaksavansa hyvin. Maatalousyrittäjien työterveyshuollosta ei karjanpidon alkuvuosien jaksamisongelmiin ollut apua, koska silloin ei kuuluttu palveluiden piiriin.

Suurimmat vaikeudet meillä oli ennen siihen työterveyshuoltoon liittymistä.

Samaa työtä kauan tehdessään ei joskus voi välttyä leipääntymiseltä. Kuitenkin vaihtelun löytäminen oman työn tekemiseen auttaa jaksamaan. Viljelijä kertoo kehittävää työssään asioita ja pyrkivänsä keskittymään tiettyihin asioihin kerrallaan. Tästä koetaan saatavan voimia työn tekemiseen. Kokonaisuuden kunnossa pitäminen mahdollistaa painopisteen laittamisen vuosittain eri kehittämistoimiin tilalla.

Oikeestaan siinä on tämän homman suola toisaalta. Se tulloo varmasti se kysymys siihen, että tätäkö tämä meidän homma on loppuun asti.

Viljelijä kokee kahden työn rikkautena, vaikka maatalouden osuus ei kovin suurta olekaan. Jaksamista edistää, myös lapset ja puuhailu lasten kanssa, vaikka omaa aikaa ei jääkään. Tärkeimpiin asioihin keskittyminen auttaa jaksamaan.

*Edistyy se jaksaminen toisessa ja toisessa työssä, toinen auttaa toista.
Joskus tietysti vois olla enempiäkin jotakin omaa.*

Vaikka oma terveys onkin tärkeä asia, niin siihen välttämättä osaa kiinnittää tarpeeksi huomiota, niin kauan kuin kaikki toimii jotenkin. Eräs viljelijä kertoo, että lapset menevät joka tapauksessa oman terveyden edistämisen edelle.

Jotenkin ei sitä omaa ossaa aatella.

Viljelijä kertoo raskaan työn lisäksi päivälle sattuvat muut hankalat asiat saattavat viedä mielen matalaksi, mutta toisaalta voimia löytyy työhön, kun parhaansa yrittää ja homma toimii. Asenne vaikuttaa merkittävästi, ettei työ tunnu liian raskaalle.

Millonkaan ei voi niin huonosti mennä etteikö vielä huonommin vois mennä.

Viljelijät toivovat joustavuutta etenkin sijaisapujärjestelyihin, vaikka aina ei pystyisikään kaikkea järjestämään. Tarvittaessa vuosilomapäiviä voisi siirtää, jos jossain apua tosissaan tarvittaisiin, mutta viljelijän mukaan tähän ei kunnassa lähdetä. Lomituspalveluiden järjestämiseen ei oltu tyytyväisiä. Tyytymättömyyttä oli myös erään tilan kohdalla, jolla aiemmin oli ollut lypsykarjaa. Lomittajaa oli karjatilojen mukaan lähes mahdoton saada äkillisissä sairastapauksissa, sen sijaan lomittajien tekemään työhön oltiin tyytyväisiä. Työterveyshuolto ja lomituspalveluiden yhdistäminen saattaisi vaikuttaa viljelijöiden työterveyshuoltoon liittymiseen, jos yhteistyön myötä lomittajan saanti parantuisi. Etenkin sairastapauksissa toivottiin, että työterveyshuollosta saatu sairausloma nopeuttaisi sijaisavun saantia.

Siinä ois hirvittävän hyvä sauma suaha meijät siihen työterveyshuoltoon.

6.3 Terveyshuoltopalveluiden vaikuttavuus

Maatalousyrittäjien työterveyshuollon vaikuttavuutta kuvaavat palveluiden hyöty ja laatu. Palveluiden markkinointia ovat työterveyshuoltopalveluiden hyödyllisyydestä ja edullisuudesta kertominen. Seuraavassa taulukossa (taulukko 3) on esitelty aineistosta muodotuneet käsitteet maatalousyrittäjien työterveyshuollon vaikuttavuudesta.

TAULUKKO 3. Työterveyshuoltopalveluiden vaikuttavuus

ALALUOKAT	YLÄLUOKAT	PÄÄLUOKKA
Palveluiden tärkeys Terveiden seuranta	Palveluiden hyöty	Maatalousyrittäjien työterveyshuoltopalveluiden vaikuttavuus
Kunnallinen työterveyshuolto Yksityiset lääkäripalvelut toimivampia Työterveyshuollon toimivuus Työterveyshuollon lääkäripalveluiden toimimattomuus	Palveluiden laatu	
Työterveyshuoltopalveluiden edullisuus Työterveyshuoltopalveluiden hyödyllisyys Työterveyshuollon markkinointi	Palveluiden markkinointi	

6.3.1 Palveluiden hyöty

Maatalousyrittäjien työterveyshuoltoa viljelijät eivät kokeneet niin tärkeäksi, että olisivat liittyneet. Jos viljelijä saa työterveyshuoltopalvelut työnantajan kautta niin, niin tilakäynnin vuoksi ei liitytä. Viljelijän tulisi kokea, että maatalousyrittäjien työterveyshuolto tarjoaisi jotain erilaista kuin työnantajan kautta tuleva työterveyshuolto, jotta se kannattaisi valita. Työnantajan puolesta järjestetyssä työterveyshuollossa on kuitenkin keskusteltu mahdollisuudesta saada työterveyshuoltopalvelut myös maatalousyrit-

täjien työterveyshuollosta. Työnantajan kautta järjestettyyn työterveyshuoltoon on oltu tyytyväisiä.

Se nyt on just se että miks sitä ei tässä vaiheessa vaihtais. Miks minä maksasin semmosesta minkä minä voin saada ilmaseks.

Viljelijä kokee, ettei työterveyshuoltopalveluille ole ollut varsinaisesti tarvetta, kun navettaan on kyennyt menemään. Kuitenkin viljelijä tiedostaa, että työterveyshuollolla voisi olla jotain annettavaa. Maaseuduntukihenkilöt voisivat viljelijän mukaan kertoa palveluiden tarpeesta.

Meille on tietyt asiat luotu, mutta mejän pitäis osata myös sanna mitteen myö tarvitaan.

Viljelijä on kuulunut maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon alkuvuosista saakka, mutta työterveyshuollosta on luovuttu lypsykarjan lopettaminen myötä. Viljelijä on kokenut, että työterveyshuollosta ei ole enää hyötyä, kun ei ole lypsykarjaa. Omalääkärijärjestelmä on korvannut maatalousyrittäjien työterveyshuollosta saatavat terveystarkastukset, mikä on koettu edullisemmaksi. Aiemmasta kuulumisesta työterveyshuoltoon on ollut hyötyä, jotta veren rasva-arvoihin osaa kiinnittää huomiota ja niitä käydä säännöllisesti seuraamassa. Kun edelliset tulokset ovat samassa paikassa katsottuja, niin niitä voidaan verrata. Yksityisessä lääkärissä käynnin perusteella voidaan vain katsoa että arvot täyttävät kriteerit.

Toinen on sitten se että siinä mielessähän se on sitten hirmu hyvä, että siellä on aika tiijot niistä edellisistä tuloksista.

6.3.2 Palveluiden laatu

Kunnallisen maatalousyrittäjien työterveyshuollon etuina pidetään, että työntekijät ovat ennestään tutumpia kuin mitä mahdollisesti yksityisessä työterveyshuollossa olisi. Eri kuntien välisiä eroavaisuuksia kuitenkin pidetään huonona puolena.

Paikkakuntakohtaisia miten hyvin ne toimii tai ei toimi. Tottakai sillä haetaan ihan oikeeta asiaa että mikä on terveyden tila ja mitkä on työolosuhteet.

Viljelijä kokee saavansa yksityisen terveydenhuollon kautta palveluita nopeammin kuin saisi kunnallisesta maatalousyrittäjien terveydenhuollosta, jolla viljelijä kokee olevan lyhentävää vaikutusta myös sairasloman keston. Viljelijä pitää erityisen tärkeänä nopeaa avun saantia, jotta välttyisi pitkiltä sairaslomilta.

Sitä kuitenkin kun haluais olla työkunnossa, niin että jos jottain sattuu niin sais sen avun välittömästi.

Viljelijä kokee saavansa yksityisistä lääkäripalveluista parempaa kohtelua kuin kunnallisesta terveydenhuollosta, johon yhdistetään myös kunnallinen maatalousyrittäjien työterveyshuolto. Myös yksityisen työterveyshuollon palvelut mielletään toimivimmiksi. Jos viljelijä kokee, ettei kunnallisessa maatalousyrittäjien työterveyshuollossa oteta tosissaan viljelijän vaivoja, niin viljelijä saattaa kokea kyllästytvänsä työterveyshuollon toimimattomuuteen.

Kun sinä mänet tuonne yksityispuolelle niin sinä toteat olevas immeinen siellä. Se on ihan yks hailee että mikä sinä oot ammatiltas.

Viljelijä oli kokenut huonoksi lääkäreiden vaihtuvuuden työterveyshuollossa ja että työterveyshuollossa on vain yksi lääkäri. Lisäksi viljelijät odottavat lääkäreiltä ymmärrystä viljelijän työolosuhteista. Viljelijän mukaan työterveyshuoltolääkäristä ei ole ollut apua, josta on muodostunut käsitys etteivät työterveyshuoltopalvelut toimi niin kuin pitäisi. Muutamat huonot kokemukset saattavat vaikuttaa siihen, ettei työterveyshuollosta haeta jatkossakaan apua.

Minä ihan koitin hierotuslappua suaha, niin mulle vuan sanottiin että sinä oot sen ikänen, että ei sulla voi vielä hartiat olla jumissa, pyörittele tällä lailla näin.

6.3.3 Palveluiden markkinointi

Työterveyshuolto ei ole viljelijöiden mielestä liian kallis, mutta maksuissa on epäselvyyttä. Mata-alennuksella ole kovin suurta merkitystä liittymisen kannalta. Eräs viljelijä vertaisi maatalousyrittäjien työterveyshuollon kustannuksia yksityisessä lääkärin käyntimaksuun.

Kun käyt yhen kerran tuolla yksityislääkärillä, niin se normaalivastaanottohan on kuus seittemän kymppiä.

Työterveyshuollon sisällöstä tulisi kertoa enemmän, kun maatalousyrittäjien työterveyshuoltoa markkinoidaan. Viljelijät kokevat, että työterveyshuollosta pitäisi olla aidosti hyötyä. Myös ennaltaehkäisyn taloudellisista hyödyistä tulisi kertoa markkinoinnissa. Maatalousyrittäjien työterveyshuoltopalveluiden hinnan tulisi olla kohtuullinen ja palvelut laadukkaasti tuotettuja.

Että ne on semmoset ne palvelut kun ne on alunpittäin aateltu. Eihän siitä työterveyshuollostakaan oo mittään hyötyä jos se ei toimi käytännössä niin hyvin kun siinä ajatus on.

Työterveyshuollon mainonta on tavoitettavaa, kun tieto tulee monesta suunnasta. Eräs viljelijä kertoi saaneensa lapsille tehdyn kirjan maatilán vaaroista, jota voi yhdessä lapsen kanssa lukea ja pohtia oman tilán vaaroja. Työterveyshuolto on hyvä olla esillä myös muiden työterveyteen liittyvien asioiden yhteydessä, esimerkiksi siellä missä esitellään ja myydään ensiaputarvikkeita.

Vois yhistää sen missä myyvään niitä tarvikkeita niin vois olla mahdollista saada sitä tietookin.

Maatalousyrittäjien työterveyshuollon esitteitä ja mainoksia voisi olla myös terveyskeskuksessa näkyvämmín esillä. Viljelijän mukaan työterveyshuollosta kaivataan postia kotiin, jossa on selkeästi kerrottu mitä hyötyä maatalousyrittäjien työterveyshuollosta on viljelijä perheen arkeen. Viljelijä toivoo, että työterveyshuollosta oltaisiin enemmän viljelijään päin yhteydessä.

Jos se on paikallisesti, niin tottakai se sillón tullee lähempää ja ylleensä sillón on askelmerkit rakennettu.

7 POHDINTA

7.1 Tutkimustulosten tarkastelu

Tutkimuksen kannalta oleellista oli selvittää miksi ei kuuluta ja mikä saisi liittymään maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon. Tilan tulevaisuus vaikutti työterveyshuoltoon kuulumiseen, vähäisten työvuosien suhteen ei nähty enää liittymistä tarpeellisena. Viljelijät pitivät maatalousyrittäjien työterveyshuoltoa tärkeänä oman terveyden edistäjänä. Jos työntekijälle tarvitsisi järjestää työterveyshuoltopalvelut tai viljelijä ei kuulu työnantajan järjestämään työterveyshuoltoon, maatalousyrittäjien työterveyshuoltopalvelut nähtiin tarpeellisena.

Työn terveydellisiin vaikutuksiin vaikuttaa työolosuhteiden vaikutus terveyteen. Ennaltaehkäisyllä on merkitystä, ettei vaivoja ehdi tulla. Työtavoilla on vaikutusta terveyteen, johon maatalousyrittäjien työterveyshuollolla voisi olla hyviä neuvoja. Karjanhoito aiheuttaa omat riskinsä, koska työ on ympärivuotista. Tilakäyntiä pidettiin hyvänä asiana, mutta työterveysriskejä ei pidetty suurina tai pidettiin oman arviointia riittävänä. Työolosuhteita pidettiin turvallisina, mihin ei tarvittu maatalousyrittäjien työterveyshuollon apua. Ennaltaehkäisy vaikuttaa terveyteen. Työterveysriskejä saatetaan pitää todellista pienempinä, jos niitä ei ole mietitty. Kuntoutuksen pääsyä toivottiin ennaltaehkäisevästi. Terveyttä pidettiin työkyvyn kannalta hyvin tärkeänä. Työ vaikuttaa myös jaksamiseen. Se miten hyvin viljelijä jaksaa vaikuttaa siihen kuinka työtä jaksetaan tehdä. Viljelijän voimavarat auttavat jaksamiseen. Jos lomituksen ja maatalousyrittäjien työterveyshuollon yhteistyöllä parantuisi lomittajan saaminen, myös työterveyshuoltoon saatettaisiin liittyä. Vaikka viljelijöille ei ollut sattunut pahempia tapaturmia, voi äkillinen sairastuminenkin vaikuttaa työntekoon, jos lomittajaa ei ole saatavilla.

Maatalousyrittäjien työterveyshuoltopalveluiden hyötyä on palveluiden kokeminen tärkeiksi ja terveyden seurannan merkitys. Palveluilta odotetaan laadukkuutta ja toimivuutta. Maatalousyrittäjien työterveyshuollon palveluita markkinoidaan, jotta palvelut tavoittaisivat viljelijät. Palvelut koetaan edullisiksi ja hyödyllisiksi, jolloin ne ovat tarpeellisia. Työterveyshuoltoa markkinoidaan monesta suunnasta, mutta markkinointi ei tavoita kaikkia maatalousyrittäjiä. Noin 40 % viljelijöistä kuuluu maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon. Maatalousyrittäjien työterveyshuollon markkinointia on myös viljelijöiden kokemukset palveluista, jolloin kokemuseräisenä viljelijät saavat tietoa palveluiden toimivuudesta.

7.1.1 Käsitykset työterveyshuollosta

Työterveyshuoltoa pidetään hyvänä järjestelmänä, kun sen koetaan toimivan. Työterveyshuollon markkinoinnin toivotaan tulevan eri alueilta, niin paikallisesta työterveyshuollostakin kuin myös työterveysasioiden toivotaan olevan laajemmin näkyvillä. Paikallisen työterveyshuollon markkinointi koetaan oman kunnan asiaksi huolehtia viljelijöiden työkyvystä. Tärkeänä pidetään että työterveyshuoltopalvelut ovat laadukkaasti tuotettuja. Jos viljelijä on tehnyt tilan töitä lähes koko työikänsä eikä ole koskaan käyttänyt maatalousyrittäjien työterveyshuollon palveluita, terveyspalvelut on korvattu yleisen terveydenhuollon kautta, joka on koettu riittäväksi. Tällöin ei ole ajateltu, että työterveyshuollon ammattilaisesta olisi hyötyä työhyvinvoinnin edistämisessä. Työterveyshuoltolaissa on määritelty, että työterveyshuollon tulee ”edistää työhön liittyvien sairauksien ja tapaturmien ehkäisyä, työn ja työympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta, työyhteisön toimintaa sekä työntekijöiden terveyttä ja työ- ja toimintakykyä työuran eri vaiheissa” (Työterveyshuoltolaki 2001/1383.). Maatalousyrittäjien työterveyshuolto toimii lakisääteisesti, joten lain mukaan kaikilla työterveyshuolloilla on samat toimintaperiaatteet.

Palvelut olivat hyödyllisiä, jos viljelijä koki saavansa jotain lääkäripalveluista ja tilakäynneistä. Yleisimmin tilakäynteihin ei koettu tarvetta, jos viljelijä oli sivutoiminen, jolloin tuotantoa pidettiin pienimuotoisena. Lääkäripalvelut koettiin hyödyttöminä, jos viljelijän kokemuksen mukaan lääkäri vähätteli vaivoja tai viljelijän vaivoja ei tutkittu riittävästi. Valtioneuvoston asetuksessa 1484/2001 on määritelty hyvän työterveyshuoltokäytännön mukainen laadun ja vaikuttavuuden seuranta. (Valtioneuvoston asetus 1484/2001.) Maatalousyrittäjien työterveyshuollon laatua ja vaikuttavuutta seurataan, mutta sitä myös kehitetään jatkuvasti.

Viljelijät odottavat saavansa työterveyshuollosta konkreettista hyötyä työkyvyn edistämiseen. Usein liittymättömyyden syynä on, ettei riittävä hyöty ole saatu. Viljelijä on saattanut kokea turhautuvansa, koska olisi tarvinnut tutkimusta ja hoitoa jolloin työterveyshuolto ei ole vastannut viljelijän tarpeeseen. Työterveyshuoltoa pidetään terveydellisten riskien tunnistajana, mutta työterveyshuollosta toivotaan myös nopeaa apua tarvittaessa ja että työterveyshuolto olisi helpommin lähestyttävissä. Työterveyshuollon tehtävä ei ole vain tunnistaa työperäisiä riskejä, vaan edistää viljelijöiden terveyttä ja työkykyä (Husman & Liira 2010, 197.). Maatalousyrittäjien työterveyshuol-

toon kannattaa kuulua, koska terveydentilassa tapahtuvat muutokset voidaan havaita nopeasti ja työterveysriskeihin puuttua ajoissa.

7.1.2 Palveluiden kustannukset

Viljelijöillä ei ollut tarkkaa käsitystä paljonko palvelut maksavat, mutta palveluiden hintaa verrattiin yksityisessä lääkärissä käyntiin. Palveluiden hinta nähtiin sopivana, jos työterveyshuollosta saatu hyöty koettiin riittäväksi. Mata-alennuksesta tiedettiin, mutta maatalousyrittäjien työterveyshuollosta pitäisi olla paljon hyötyä, että liittyminen kannattaisi. Työterveyshuoltopalveluiden maksuja voisi selventää, että viljelijä tietäisi mitä hyötyä terveystarkastuksista ja paljonko ne maksavat. Myös tilakäyntien hinnoista olisi hyvä kertoa sekä mitä hyötyä tilakäynnistä olisi viljelijälle eli miten tilakäynnillä läpikäydyt asiat vaikuttavat työn tekemisen kautta viljelijän terveyteen. Maatalousyrittäjien työterveyshuollon kustannuksissa on yrittäjäkohtainen enimmäismäärä (Kela 2011.) Jos viljelijä ei käytä maatalousyrittäjien työterveyshuollonpalveluita, korvausraha jää käyttämättä. Tosin tästä ei viljelijöillä ole juurikaan tietoa. Maatalousyrittäjien työterveyshuollon kustannusten pitäisi olla selkeämmin kerrottu, koska kuitenkin tiedetään että jotain niistä joutuu maksamaan.

7.1.3 Tiedonsaanti palveluista

Osa viljelijöistä oli kuulunut aiemmin maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon. Nykyisin liittymättömyyteen vaikuttivat aiemmat kokemukset työterveyshuollon lääkäripalveluista ja kuntoutukseen pääsemisestä sekä tilakäyntien koettu tarpeettomuus. Viljelijät jotka ovat aiemmin käyttäneet palveluita, tietävät mistä palveluita voi saada. Haastatteluissa tuli kuitenkin esille, että viljelijöillä ei ole tietoa riittävästi työterveyshuoltopalveluiden tarjoajista. Tiedetään, että terveyskeskus järjestää palveluita. Sen sijaan palveluiden sisällöstä ja toteuttajista ei ole välttämättä tietoa. Työterveyshuollon yhteistyöltä odotetaan näkyvää vaikuttavuutta, jonka pitäisi näkyä ennenaikaisten eläkkeiden ja sairaslomien vähenemisenä, työkyvyn ja työturvallisuuden parantumisena sekä yrityksen tuottavuutena (Martimo & Antti-Poika 2010, 241.).

Maatilojen tuottavuus on tärkeä turvata kannattavuuden varmistamiseksi. Usein kuitenkin ennaltaehkäisevän toiminnan vaikutuksia ei heti voida havaita. Työn vaikutusten näkyminen viljelijöiden terveydessä joko terveyttä edistävänä tai heikentävänä voi johtua ennaltaehkäisevän työn määrästä. Maatalousyrittäjien työterveyshuollon vaikuttavuutta tulisi tuoda esille markkinoitaessa palveluita; laadukkaasti tuotettujen

palveluiden sisällöstä tulisi kertoa, mitä hyötyä maatalousyrittäjien työterveyshuolto-palveluilla on viljelijäperheen arkeen. Ennaltaehkäisyn merkityksestä tulisi kertoa enemmän sekä minkä verran olisi taloudellista hyötyä kuulua työterveyshuoltoon. Viljelijöillä ei varmastikaan ole tarpeeksi tietoa työterveyshuollon hyödyistä, koska eivät ole nähneet palveluita kannattaviksi. Maatalousyrittäjien työterveyshuollon tulisi tarjota viljelijälle enemmän kuin työnantajan kautta järjestetty työterveyshuolto tai muut terveystalvelut. Markkinointia pitäisi olla laajemmin kaikessa työterveyteen liittyvässä ja paikallisen työterveyshuollon tulisi markkinoida enemmän.

7.1.4 Henkinen hyvinvointi

Viljelijät kokevat parhaaksi voimavaraksi perheen. Erityisesti puolisoista on tukea, kun molemmilla on samat tavoitteet työn suhteen, jolloin niin hyvät kuin huonotkin asiat voidaan jakaa yhdessä ja työtä tehdä sen mukaisesti. Myös työn tekemistä on suunniteltava ja laitettava asiat tärkeysjärjestykseen. Tämä erityisesti yhteen asiaan kerrallaan keskittyminen auttaa viljelijää jaksamaan, kaikkea ei tarvitse kerralla tehdä, mutta kokonaisuus tulee olla hallinnassa. Viljelijät kokevat myös tärkeäksi pohtimisen, että minkäkokoinen tila on itselle sopiva, kaikkiin laajennuksiin ei tarvitse lähteä. Tiettyyn kokoon tyytyminen voi tuntua jaksamista helpottavalle ratkaisulle. Myös karjan lopettamisesta saattaa olla apua jaksamisen kannalta, mutta sen jälkeen työolosuhteet muuttuvat niin paljon että tilakäynnistä ei koeta olevan hyötyä.

Viljelijät ovat kokeneet erityisesti karjanhoitotoissa jaksamisongelmia, mutta nämä ongelmat tulivat esille viljelijöiden kohdalla, jotka eivät ollenkaan tai vielä silloin olleet kuuluneet työterveyshuoltoon. Tässäkin tilanteessa lomittajasta tai muusta lisätyövoimasta oli apua tilanteeseen. Lomituksen karjatiloihin koettiin olevan erityisen tärkeää jaksamisen kannalta. Tähän liitettiin myös työterveyshuollon ja lomituksen yhteistyö lomittajan saannin helpottamiseksi, etenkin äkillisissä sairaustapauksissa. Tällöin lomittajan apua koettiin vielä merkittävämmäksi kuin ennalta sovittujen vuosilomien pitämisessä. Työterveyshuollosta odotettiin myös jaksamisongelmien huomaamista varhaisessa vaiheessa.

Työssäjaksamista edistetään pyrkimällä tasapainoon työn vaatimusten ja voimavarojen kanssa (Honkonen 2010, 70.). Maataloustyö asettaa maatalousyrittäjälle työ antaa voimavaroja, mutta se myös asettaa vaatimuksia työkyvylle. Vaikka työ on hyväksikäsi, se voi kuitenkin kuormittaa, mikäli työ on liian haastavaa. Myös maatalousyrittäjä tarvitsee voimavaroja palautuakseen työstä, usein kuitenkin työaika voi olla vaikea

erottaa muusta ajasta. Maatalousyrittäjien työterveyshuolto edistää myös henkistä hyvinvointia, mutta sitä tekee myös työ itsessään. Työ voi kuitenkin myös kuluttaa voimavaroja, jolla voi olla vaikutusta muuhunkin elämään.

7.1.5 Työterveysriskit

Tiloilla on jonkin verran pohdittu työterveysriskejä ja ensiaputarvikkeitakin on hankittu. Viljelijät pohtivat että työterveyshuolto voisi havaita terveysriskin jo siinä vaiheessa kun terveyshaittaa ei ole vielä ilmennyt. Pahempia työstä johtuvia sairauksia tai tapaturmia ei ollut todettu, läheltä piti tilanteita kylläkin. Tiloilla oli koettu myös melko yllättäen terveyden menettäminen, johon ei pystytty ennalta varautumaan. Tämä asetti rajoituksia työnteolle, jolloin maataloustyön riskit koettiin vähäisinä. Sivutoimisilla viljelijöillä maataloustyön riskit koetaan niin pieniksi, ettei viljelijän mielestä tilakäynnistä ole hyötyä. Kuitenkin viljelijät mieltävät ihmisen kokonaisuudeksi ja että ihmistä hoidetaan kokonaisuutena, joten myös terveyden seurannalla on merkitystä. Viljelijöiden mielestä ei kannata ottaa päällekkäisiä palveluita, jos työnantaja on järjestänyt palvelut.

Yleisimmäksi riskiksi viljelijät arvioivat kiireen. Työasentojakin olisi hyvä ennalta miettiä, koska kiirehuippuina homma pitäisi saada vain nopeasti tehdyksi, joten tapaturmien riski kasvaa. Viljelijät tiedostavat että hyväkuntoisena työtä jaksaa tehdä täysipainoisesti ja tilan tuottavuus on parempi. Kuitenkaan ei-toivottujen muutosten riskejä ei osattu kovin paljon miettiä etukäteen, mutta tiedossa oli että muutos voisi rajoittaa melko paljon tilan toimintaa ja johtaa tuotantosuunnan vaihtumiseen.

Viljelijät, joilla ei ollut karjaa, olivat sitä mieltä, että työterveyshuolto kannattaisi, jos olisi karjaa. Kuitenkaan karjatilalliset eivät kuuluneet, koska työterveyshuolto ei toiminnut riittävän hyvin tai siitä ei ollut tarpeeksi tietoa, jolloin ajateltiin pärjättävän ilman. Eläimet koettiin riskinä, mutta karjatilalliset kokivat kokemuksen eläinten hoidosta työturvallisuutta parantavana asiana. Viljelijät toivoivat että ulkopuolinen voisi katsoa työasentoja, koska totutut työtavat olivat muodostuneet työvuosina.

Tiloilla oli mietitty helpotuksia etenkin päivittäiseen karjanhoitotyöhön. Kuitenkin viljelijä oli joutunut maksamaan kustannukset täysin itse, koska ei kuulunut työterveyshuoltoon. Työterveyshuollon ulkopuolissa terveyspalveluissa ei voitu arvioida oireiden johtumista työstä. Työterveyshuolto olisi voinut viljelijöiden mielestä toimia ennaltaehkäisevänä, jolloin vaivaa ei olisi ehtinyt tulla. Työterveyshuolto koetaan hyödylliseksi

jos työterveyshuollosta saadaan apua nopeasti ja viljelijän tarpeet huomioidaan riittävästi hyvin. Viljelijä saattaa kokea että tutkimukset ovat olleet riittämättömät, jos viljelijän mukaan vaiva on työstä aiheutunut ja sen kuntoutukseen ei saada apua.

Työterveyshuollon pitää voida tunnistaa työn terveellisyteen ja turvallisuuteen vaikuttavat asiat, jotta pysyvä muutos on saavutettavissa (Martamo & Antti-Poika 2010, 242.). Maatalousyrittäjien työterveyshuollon seuranta vaikuttaa merkittävästi maataloustyön terveellisyteen, koska tällöin työn terveydelliset vaikutukset voivat olla pysyviä. Maatalousyrittäjän on kuitenkin havaittava itse vaikutusten hyödyt.

7.2 Tutkimuksen luotettavuus

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa on oleellista, että tutkimusta arvioidaan kokonaisuutena. Tutkimuksen tulee olla sisäisesti johdonmukainen. Tutkimuksen tarkoitus ja kohde pitää olla selvitettyä eli mitä ollaan tutkimassa ja miksi. Tätä sanotaan tutkimuksen validiteetiksi, että tutkitaan sitä mitä oltiin tutkimassa. Tutkimuksen reliabiteetti sen sijaan tarkoittaa tutkimustulosten pysyvyyttä. Luotettavuuteen vaikuttavat myös tutkijan omat sitoumukset ja tutkimuksen tärkeyden perustelut. Aineiston keruu tulee kuvata menetelmän ja tekniikan kannalta, huomioiden aineiston keruuseen liittyneet erityispiirteet. Tutkimuksen tiedonantajien valinta on kuvattava, mutta heidän henkilöllisyytensä ei saa paljastua tutkimusraportissa. Myös tutkijatiedonantaja suhteesta tulee selvittää tutkimuksen sujuminen. Tutkimuksen kestosta selviää tutkijan aikataulu. Aineiston analyysi, tulokset ja johtopäätökset pitää kuvata riittävän selkeästi tutkimusraportissa. Osa tutkimuksen luotettavuuden arviointia on myös tutkimusraportin luotettavuuden arvioiminen. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 140-141., Kananen 2010, 69., Hirsjärvi & Hurme 2001, 184-190., Hirsjärvi, Remes & Savajaara 2009, 231-233.)

Opinnäytetyössäni tutkimusaineistoani on viisi maatalousyrittäjää. Kahteen haastateluun osallistui myös puoliso, joka työskenteli yhtälailla tilalla. Tämän kohderyhmän avulla pystyin selvittämään, miksi viljelijät eivät kuulu maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon ja mikä heidät saisi liittymään. Tutkimusaineisto koostui sekä kotieläin- että kasvinviljelytiloista, mikä antoi erinäkökulmia tutkimustehtäviin ja vaikutti aineiston monipuolisuuteen ja laajuuteen. Haastattelut olivat keskeinen osa tutkimuksen onnistumista, koska niiden avulla hain tutkimusaineistoa työlleni.

Tutkimusaiheeni on mielestäni tärkeä, koska maatalousyrittäjien työterveyshuollon merkitys viljelijöiden terveyden kannalta on merkittävä. Lisäksi viljelijä saataisi hyötyä työterveyshuollosta myös tuottavuuden kannalta. Sen vuoksi on tärkeää, että viljelijä osallistuu työterveyshuollon kanssa työolosuhteiden arviointiin ja sitä kautta on mahdollista ennaltaehkäistä työperäisiä sairauksia ja tapaturmia.

Aineiston opinnäytetyötäni varten olen kerännyt teemahaastattelun avulla. Jokaisen haastattelun olen nauhoittanut. Haastattelutilanteissa ei ollut muita henkilöitä ulkopuolisia henkilöitä. Yhdellä tilalla ulkopuolisen tullessa paikalle, haastattelu keskeytyi hetkeksi ja haastattelun nauhoitin kahdessa osassa. Kaikki haastattelut toteutuivat viljelijöiden kotona ja haastateltavat saivat valita sopivan haastatteluajankohdan.

Haastateltaviin otettiin yhteyttä Melasta, jolloin pyydettiin suostumusta haastateltavaksi. Haastatteluajankohdan sopiminen onnistui hyvin kahden viikon ajalle. Tällöin kerroin tutkimuksen tekemisestä tarkemmin ja viljelijöillä oli aikaa miettiä aihetta haastatteluun saakka. Haastattelun yhteydessä annoin saatekirjeen, jossa kerroin tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuudesta ja luottamuksellisuudesta. Jos haastattelu aika ei olisi sopinut haastateltavalle, olisin voinut hiukan joustaa aikataulussa. Jos haastatteluun osallistuva olisi antanut mieluummin kirjallisen vastauksen, niin hän olisi saattanut pohtia kutakin vastausta jäsentyneemmin, mutta haastateltavien määrä oli niin pieni, niin tämä olisi vaikuttanut tutkimuksen tuloksiin.

Haastattelujen kestojen pituudessa oli eroa enimmillään puoli tuntia. Kestoon vaikutti haastateltavan kerrottavan lisäksi, minkä verran itse selitin kysyttävää asiaa. Pysin kuitenkin välttämään johdattelevia kysymyksiä. Itsestäni huomasin haastattelijana, että haastateltavalle olisi voinut antaa enemmänkin aikaa miettiä vastaustaan, etenin helposti itse haastattelussa. Kuitenkin mielestäni kehityin haastattelijana ja osasin huomioida tämän asian. Tutkimuksen luotettavuutta parantaa myös se, että tutkija on käynyt vastaavanlaisen tutkimusprosessin kerran aiemmin läpi.

Teemahaastattelun tärkein osa oli esihaastattelut, koska ilman sitä olisi ollut lähes mahdotonta löytää tutkimustehtävän kannalta olennaisia asioita. (Hirsjärvi & Remes 2001, 73.) Ennen varsinaisia haastatteluja, tein esihaastattelun huhtikuun alussa eräälle lypsykarjatilalle. Esihaastattelun avulla sain hieman haastattelu kokemusta varsinaisia haastatteluja varten. Esihaastateltava kuului työterveyshuoltoon, mutta vastasi tarkoitustaan. Esihaastattelusta oli hyötyä nauhurin sijoittamisessa sopivalle etäisyydelle, mutta erityisesti teemahaastattelurungon testauksen kannalta. Esihaastattelu kesti noin tunnin.

Tutkimusaineiston keräsin huhtikuun kahden viimeisen viikon aikana vuonna 2010. Haastatteluajankohta oli hyvä, koska kevätkiireet tiloilla eivät olleet vielä alkaneet. Kaikki haastattelut sijoittuvat eri päiville. Haastatteluaineiston litteroin melko pian haastattelujen jälkeen, mutta analysoinnin tein syksyn 2010 ja kevään 2011 aikana. Aineisto on ollut vain haastattelijan käytössä, mikä on tärkeää tutkimuksen luotettavuuden kannalta.

Aineisto on analysoitu sisällönanalyysillä. Analyysia tehdessäni pyrin keskittymään tätä työtä varten määrittelemiini tutkimustehtäviin eli asioihin mitä olin tutkimassa. Analysoidessani pyrin säilyttämään teemat, joiden mukaisesti etenin. Aineistosta muodostui yhtenäisen kokonaisuus teemojen perusteella. Tutkimuksesta pitäisi saada samat tulokset toistettaessa, kuitenkin tutkittaessa ihmisen käsityksiä, voi tuloksiin tulla erilaisia näkemyksiä tietystä ilmiöstä. Yksin tutkimusta tehdessä toisen tutkijan saamaa samaa lopputulosta ei ole voitu käyttää reabiliteetin arvioinnissa.

7.3 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimusta tehdessä on huomioitava eettiset periaatteet ja arvioitava tutkimuksen eettisyyttä. Tutkimuksen eettisyyttä on se, että tutkija on vastuussa tiedonhankinnasta, tutkittavien suojaan liittyvistä säännöistä ja tutkimustulosten soveltamisesta. (Vehviläinen-Julkunen 1997, 26.) Olen pyrkinyt esittämään tutkimustulokset selkeästi, että niistä ei muodostuisi tulkinnallisia virheitä lukijalle. Tuloksia julkaistaessa on oltava avoin ja rehellinen (Vehviläinen-Julkunen 1997, 31). Tutkimusraportti on luettavissa Theseus Ammattikorkeakoulujen verkkokirjastossa.

Tutkittavien tietosuojasta on ehdottomasti pidettävä kiinni. Tutkimusraportissa voi esittää suoria lainauksia ja yksityiskohtaisia analyyskejä, mutta tutkittavan henkilöllisyys ei saa paljastua. Huomioitavaa on myös lähiympäristöstä tunnistamisen mahdollisuus. (Vehviläinen-Julkunen 1997, 29-31.) Haastatteluaineisto on ollut vain tutkijan käytössä ja tulokset on käsitelty luottamuksellisesti. Tutkittavien haastatteluun osallistuminen oli vapaaehtoista ja heillä oli oikeus kieltäytyä tutkimuksesta missä tahansa vaiheessa. Tutkimusraportissa suorat lainaukset on valittu siten, että niistä ei voi tunnistaa viljelijää, eikä tilaa. Opinnäytetyöstäni ei ilmene yksittäisen tilan tietoja, eikä haastatteluapaikkakuntia, pienen otannan vuoksi. Melasta annetut viljelijöiden yhteystiedot olivat käytössäni vain haastatteluajankohdan sopimista varten.

7.4 Tutkimustulosten hyödyntäminen ja jatkotutkimusehdotukset

Opinnäytetyöni tuloksia voidaan mielestäni käyttää maatalousyrittäjien työterveys- huoltopalveluiden kehittämiseen, niin kunnallisella kuin yksityisellä puolellakin. Maatalousyrittäjien työterveyshuoltopalveluiden tulisi olla enemmän näkyvillä. Työterveyshuollon sisällöstä kertomiseen pitäisi panostaa, että viljelijät ymmärtäisivät, mitä hyötyä työterveyshuollon palveluista voisi olla viljelijän, perheen ja koko tilan tuotannon kannalta. Toivon, että tästä työstä saadaan konkreettista tietoa maatalousyrittäjien työterveyshuoltopalveluiden kehittämiseen ja markkinointiin.

Jatkotutkimusaiheina olisi mielenkiintoista perehtyä vastaavan alueen työterveyshoitajien käsityksiin, miten he kokevat viljelijöiden työterveyshuoltoon liittymättömyyden ja mikä heidän mielestään saisi viljelijät liittymään työterveyshuollon asiakkaiksi. Toinen kiinnostava aihe olisi selvittää, viljelijöiden kanssa asioivat maatalousalan ammattilaiset voisivat mielestään kannustaa tehokkaammin viljelijöitä työterveyshuoltoon.

7.5 Opinnäytetyöprosessi

Opinnäytetyön tekeminen on ollut haasteellinen ja mielenkiintoinen prosessi, joka keväällä 2009. Tutkimusaihe löytyi Maatalousyrittäjien eläkelaitoksena tarpeesta asian selvitykselle. Lokakuussa 2010 esittelin tutkimussuunnitelmaani suunnitelmaseminaarissa. Tämän työn tekemisen myötä olen perehtynyt lisää kvalitatiivisen tutkimuksen tekemisen perusteisiin. Prosessin aikana olen kehittynyt haastattelujen tekemisessä ja niiden analysoinnissa sisällönanalyysin avulla. Työssäni olen pyrkinyt käyttämään erilaisia tiedonlähteitä ja oppinut suhtautumaan niihin kriittisemmin.

Mielestäni Mela on mahdollistanut minulle mielenkiintoisen ja tärkeän tutkimusaiheen. Kiinnostuin viljelijöiden työterveyshuoltoon liittymättömyyden syistä ja siitä mikä viljelijät saisi liittymään, koska pidän maatalousyrittäjien työterveyshuollon merkitystä viljelijän terveyden edistämisen kannalta tärkeänä. Miksi viljelijä jättäisi käyttämättä palvelut, jotka on heitä varten suunniteltu. Mitä hyötyä viljelijän on sijoittaa kalliisiin investointeihin, jos omaan terveyteen ei kannata panostaa. Mikä palveluissa maksaa liikaa, jos niihin ei kannata sijoittaa. Terveysvaikutukset näkyvät kuitenkin pitkällä aikavälillä, joten viljelijän on itse sitouduttava miettimään tilallaan työn terveydellisiä vaikutuksia. Tähän prosessiin maatalousyrittäjien työterveyshuolto voisi olla oiva apuväline.

Haastattelut tein huhtikuussa 2010. Teemahaastattelun avulla sain mielestäni parhaiten tutkimusaineistoa. Haastattelujen tekeminen oli minulle mielenkiintoisin osa opinnäytetyön tekemistä. Kaikki haastattelut tein viljelijäperheen kotona, joka oli haastateltavalle luontevin paikka ja helpoiten sovittavissa. Opinnäytetyönä laadullisen tutkimuksen tekeminen opetti minulle tämän opinnäytetyöprosessin tekemistä mielestäni enemmän kuin parityönä tehty työ, koska vastasin itse tiedonkeruusta, opinnäytetyön toteuttamisesta ja ajankäytöstä. Parityönä tekemisestä olisi ollut hyötyä, koska tällöin olisi voinut keskustella työn vaiheista ja siihen liittyvistä valinnoista. Erityisesti tiimityöskentelystä olisi ollut apua tulosten analysoinnissa, jotta työn luotettavuuden suhteen olisi voinut arvioida yhteneviä näkemyksiä. Opinnäytetyön tekeminen on opettanut minulle laajemman prosessin hallitsemista sekä tiedonhankinnan monipuolisuutta ja kriittisyyttä.

LÄHTEET

Ahola, K., Kivistö, S. & Vartia, M. 2006. Työterveyspsykologia. Helsinki: Työterveyslaitos.

Gould, R., Ilmarinen, J., Järvisalo, J. & Koskinen, S. (toim.). 2006. Työkyvyn ulottuvuudet. Terveys 2000-tutkimuksen tuloksia. Helsinki: Eläketurvakeskus (ETK). Kansaneläkelaitos (Kela). Kansanterveyslaitos (KTL). Työterveyslaitos (TTL).

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: University Press.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Hommat hanksaan. 2009. MTK. VETO. MELA. Helsinki

Honkonen, T. 2010 Työ ja mielenterveys. Martimo, K-P. & Antti-Poika, M. 2010 Työterveystoiminnan tarpeen arviointi ja vaikuttavuus. Teoksessa Martimo, K-P., Antti-Poika, M. & Uitti, J. (toim.). Työstä terveyttä. Helsinki: Duodecim.

Husman, P. & Liira, J. 2010. Työpaikka terveyden edistämisen areenana. Teoksessa Martimo, K-P., Antti-Poika, M. & Uitti, J. (toim.). Työstä terveyttä. Helsinki: Duodecim

Kallioniemi, M. 2009. Naisten näkökulma maatalan työturvallisuuteen ja hyvinvointiin. Jokioinen: MTT Kasvu 2.

Kallioniemi, M. 2010. Miten maatalousyrittäjän jaksavat ja miten jaksaminen voisi yrittäjien mielestä vaikuttaa – katsaus Maitotilan Hyvä Vointi – tutkimuksen alustaviin tuloksiin. Seminaarimateriaali. Farmari Suomen Maatalousnäyttely, Mikkeli. Työhyvinvointiseminaari 29.7.2010.

Kallioniemi, M., Kymäläinen, H-R. & Simola, A. 2011. Mikä työssä luo työhyvinvointia? ”Maatalousyrittäjien työhyvinvointi –terveitä vuosia maatalousyrittäjille”- seminaari 17.2.2011. Seminaarimateriaali. Tampere-talo.

Kananen, J. 2010. Kvalitatiivinen tutkimus. Teoksessa Heikkinen, R. (toim.). Opinnäytetyön kirjoittamisen opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisu –sarja.

Karjalainen, A. & Vainio, H. 2010. Katsaus suomalaisten työterveyteen. Teoksessa Martimo, K-P., Antti-Poika, M. & Uitti, J. (toim.). Työstä terveyttä. Helsinki: Duodecim.

Karttunen, J. 2003. Maidontuottajan työ, työkyky ja vapaa-aika. Helsinki: Työtehoseuran julkaisuja 389.

Kasvio, A. 2010. Suomalaisen työelämän muutokset työelämän näkökulmasta. Teoksessa Martimo, K-P., Antti-Poika, M. & Uitti, J. (toim.). Työstä terveyttä. Helsinki: Duodecim.

Kinnunen, B., Mäittälä, J., Pulkkinen-Närhi, P., Siitonen, T., Taattola, K. & Weman, M. 2007. Hyvä työterveyshuoltokäytäntö maatalousyrittäjien työterveyshuollossa. Helsinki: Työterveyslaitos. Sosiaali- ja terveysministeriö.

Kinnunen, B., Määttälä, J. & Taattola, K. 2009. Maatalousyrittäjien työterveyshuolto Suomessa vuonna 2007. Teoksessa Työterveyshuolto 2007 – kehitystrendi 1997. Helsinki: Työterveyslaitos. Sosiaali- ja terveysministeriö, 89-100.

Kylmä, J. & Juvakka, T. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.

Laitinen, H. Vuorinen, M. & Simola, A. 2009. Työturvallisuuden ja -terveyden johtaminen. Helsinki: Tietosanoma.

Lehto, E. & Heikkilä, J. 2001. Maatalousyrittäjien työssä jaksaminen. Agro-poli-hankkeen loppuraportti. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja.

Maatalousyrittäjien työterveyshuollon kehittäminen (MYTKY 2). 2003. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmämuistioita 2003:24.

Maatilayrittäjän hyvinvointi. 2009. Tieto tuottamaan 129. ProAgria keskusten Liiton julkaisuja nro 1075.

Martimo, K-P. & Antti-Poika, M. 2010 Työterveystoiminnan tarpeen arviointi ja vaikutavuus. Teoksessa. Martimo, K-P., Antti-Poika, M. & Uitti, J. (toim.). Työstä terveyttä. Helsinki: Duodecim.

Vehviläinen-Julkunen, K. 1997. Hoitotieteellisen tutkimuksen etiikka. Teoksessa Pounonen, M. & Vehviläinen-Julkunen, K. (toim.). Hoitotieteen tutkimusmetodiikka. Helsinki: WSOY.

Perkiö-Mäkelä, M. 2000. Exercise- and ergonomics-focused promotion of health and work ability in farmers' occupational health services. Kuopion yliopiston julkaisuja D. Lääketiede 223.

Rantamäki-Lahtinen, L. 2010. Maaseudun yrittäjyys. Teoksessa Niemi, J. & Ahlsted, J. (toim.). Suomen maatalous ja maaseutuelinkeinot 2010. Helsinki: MTT Taloustutkimus.

Saarela, M. 2004. Maatilojen laatujärjestelmät tiloilla työskentelevien työterveyden ja työturvallisuuden kannalta. Espoo: Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen julkaisuja 1/2004.

Taattola, K., Ojanen, K. & Torpström, A. 2010. Tilanne eräillä aloilla. Teoksessa Kauppinen, T., Hanhela, R., Kandolin, I., Karjalainen, A., Kasvio, A., Perkiö-Mäkelä, M., Priha, E., Toikkanen, J. & Viluksela, M. (toim.). Työ ja terveys Suomessa 2009.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009 Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5., uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.

Työterveyttä maataloille 2009. Asiakastiedote 2009. Työterveyslaitos.

Viljelijät voivat muita huonommin. 2009. Kuinka voit? Kantri Maaseudun tulevaisuus. Elokuu 2009.

Painamattomat lähteet:

Facts 85. 2009. Työtapaturma ja työterveysriskien arviointi, poistaminen ja tehokas vähentäminen Tiivistelmä viraston raportista. Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto. [Viitattu 5.4.2011]. Saatavissa: <http://osha.europa.eu/fi/publications/factsheets/85>

Kansanterveyslaki. 2011. Kunnan kansanterveystyö 14§. [Viitattu 28.3.2011]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1972/19720066>

Kuntosavotta 2011. Työterveyshuollon markkinointi. [Viitattu 5.4.2011]. Saatavissa: <http://www.kuntosavotta.fi/>

Maatalousyrittäjien työhyvinvointiohjelma. 2011. Mela. [Viitattu 28.3.2011]. Saatavissa: <http://www.mela.fi/Ty%C3%B6hyvinvointiohjelma2011.pdf>

Mela. 2011. Työterveyshuolto. [Viitattu 28.3.2011]. Saatavissa: <http://www.mela.fi/Tyohyvinvointi/Maatalousyrittajien-tyoterveyshuolto>.

Mela - Tilastot. 2011 [Viitattu 28.3.2011]. Saatavissa: <http://www.mela.fi/59/Tilastot>.

Mela Tilastot –Aikasarjat. 2011. MATA-vahingot. [Viitattu 7.4.2011]. Saatavissa: <http://asp.hci.fi/mela/tilastot.nsf/Aikasarjat?OpenView&Start=1&Count=30&Collapse=5#5>.

STM 2011. Työterveyshuolto. [Viitattu 28.3.2011]. Saatavissa: http://www.stm.fi/sosiaali_ja_terveyspalvelut/terveyspalvelut/tyoterveyshuolto.

Tietokortti 12. 2009. Maatalousyrittäjien työterveyshuolto. Terveenä työssä – elämä hallinnassa. Työterveyslaitos. [Viitattu 29.3.2011]. Saatavissa: <http://www.ttl.fi/fi/tietokortit/Documents/Tietokortti12.pdf>.

Tietokortti 18. 2010. Maatalousyrittäjän työkyvyn tuki. [Viitattu 29.3.2011]. Saatavissa: <http://www.ttl.fi/fi/tietokortit/Documents/Tietokortti%2018.pdf>.

Kela 2011. Työterveyshuollon korvausten määrä. [Viitattu 28.3.2011.] Saatavissa: <http://www.kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/180701123310K%C3%85>.

Työterveyshuoltolaki 2001/1383. 2001 Lain tarkoitus 1§. Finlex. [Viitattu 6.4.2011] Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011383>.

Työterveyslaitos. Työkyky. 2010. [Viitattu 29.3.2011]. Saatavissa: http://www.ttl.fi/fi/terveys_ja_tyokyky/tykytoiminta/mita_on_tyokyky/sivut/default.aspx.

Valtioneuvoston asetus 1484/2001. 2001. 15§ Toiminnan laadun ja vaikuttavuuden seuranta. [Viitattu 6.4.2011]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2001/20011484>.

Saatekirje haastatteluun osallistuvalla

Arvoisa maatalousyrittäjä!

Olen Maarit Rissanen, neljännen vuoden agrologiopiskelija Savonia ammattikorkeakoulusta Iisalmesta. Teen opinnäytetyötä maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liittymisestä. Toteutan työni haastattelemalla työterveyshuoltoon liittymättömiä viljelijöitä. Haastateltavat viljelijät valitaan satunnaisesti Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen (Mela) rekisteristä. Tavoitteenani on selvittää maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liittymiseen vaikuttavia asioita. Haastatteluista saatavaa tietoa käytetään maatalousyrittäjien työterveyshuollon ja sen palveluiden kehittämiseen.

Osallistumisesi tähän opinnäytetyöhön on vapaaehtoista ja luottamuksellista. Haastattelut nauhoitan haastatteluaineiston raportointia varten. Yksittäisen tilan tiedot eivät ole raportista mitenkään tunnistettavissa.

Kiitos haastateltavaksi osallistumisestasi jo etukäteen. Osallistumisesi on työni kannalta tärkeää. Palkkioksi osallistumisestasi saat maatalousyrittäjän EA-pakkauksen ja kuulonsuojaimet.

Ystävällisin terveisin

Maarit Rissanen
agrologiopiskelija
Savonia ammattikorkeakoulu
xxx xxxxxxxx

Anna-Riikka Pukari
työturvallisuusagronomi
Maatalousyrittäjien eläkelaitos
xxx xxxxxxxx

Teemahaastattelurunko

Maatalousyrittäjän käsitykset työn vaikutuksesta terveyteen

Taustatiedot: (ikä, sukupuoli) perhetilanne, tuotantosuunta, tilakoko, työvoima, yrityksen tulevaisuuden näkymät

KÄSITYKSET TYÖTERVEYSHUOLLOSTA

Maatalousyrittäjien työterveyshuolto työkyvyn tukena

- Minkälainen käsitys sinulla on työterveyshuoltopalveluista/-järjestelmästä?
- Jos palvelut eivät mielestäsi toimi – millaisia palveluita toivoisit lisää ja miten odottaisit niiden toimivan?
- Jos et ole saanut aikaiseksi – mikä innostaisi liittymään?

TIEDONSAANTI PALVELUISTA

- Tiedätkö millaisia palveluita työterveyshuolto tarjoaa maatalousyrittäjille?
- Tiedätkö mistä saisit työterveyshuoltopalveluita?
- Jos ei ole tietoa palveluista – mistä saisit tietoa?

PALVELUIDEN KUSTANNUKSET

- Minkälainen käsitys sinulla on paljonko työterveyspalvelut maksavat?
- Paljonko olisit työterveyspalveluista valmis maksamaan?
- Käsitykset työterveyshuoltopalveluiden edullisuudesta ja tuettavuudesta?

HENKINEN HYVINVOINTI

Miten työterveyshuolto tukisi työssä jaksamista ?

- Mitä hyötyä työterveyshuoltopalveluista voisi olla sinulle (työn ja terveyden kannalta)?
- Mitkä ovat yrityksesi/tilasi tärkeimmät voimavarat?
- Millä tavoin edistät työssä jaksamistasi?
- Onko ollut ongelmia jaksamisessa?
 - mitä asialle on tehty?
 - Olisiko työterveyshuollosta mahdollisesti apua?
 - Onko työolosuhteita muutettu jaksamisen tai terveyden kannalta?

TYÖTERVEYSRISKIT

Miten työterveyshuolto voisi edistää riskienhallintaa?

- Miten huomioit riskejä jokapäiväisessä työssäsi?
- Sivutoimisuus, työterveyspalvelut palkkatyössä - onko maataloustyön terveysriskeihin kiinnitetty huomiota työtapaturmien ja ammattitautien välttämiseksi?
- Miten tapaturma tai ammattitauti vaikuttaisi työntekoon, mitä riskejä työssäsi niille voisi olla?
- Miten työterveyshuolto vaikuttaisi tilan tuottavuuteen?
- Miten ei toivottu muutos (sairaus, tapaturma, avioero) vaikuttaisi talouteen ja toimintaan tilalla?
 - Mikä voisi olla TTH:n osuus tässä tilanteessa?

ESIMERKKI SISÄLLÖNANALYYSISTÄ

ALKUPERÄISET ILMAUKSET	PELKISTETTYT ILMAUKSET	ALALUOKAT	YLÄLUOKAT
<i>Rahahan taas riittää niihin asioihin mitkä koetaan tärkeiksi.</i>	Työterveyshuoltopalveluiden sisällöstä kertominen	Työterveyshuolto palveluiden edullisuus	Palveluiden markkinointi
<i>Kun käyt yhen kerran tuolla yksityislääkärillä, niin se normaalivastaanottohan on kuus seittemän kymppiä.</i> <i>Onko siinä jotakin maksuja jos et tarvii sitä palvelua, ettei velota siitä sitten.</i> <i>Jotenkin kaikuu siellä taustalla, että mittee sinä siitä maksat, jos et siitä mittään sua.</i> <i>Kympeistä puhutaan sillon, minusta se ei oo oleellinen asia.</i> <i>Jos sinä tunnet, että se on sinusta hyödyllistä ja sinä suat ne palvelut mitä sulla itelläs ois mielessä suaha.</i>	Työterveyshuoltopalveluiden maksuista kertominen		
<i>Se pitäis niinkun tähän päivään peilata se ammattitauti tilanne. Lopputulos on, että minä oon rakenteellisesti heikko.</i> <i>Se tämä ennakkotarkastus ois niin tyhjentävä, että ei niin kun mitään jäis sitten epäselevee.</i> <i>Jos työssä oon saanu vamman ja sitä ei noteerata, niin enhän minä oo valmis mak samaan.</i>	Ammattitautien toteaminen	Työterveyshuoltopalveluiden hyödyllisyys	

<p><i>Voishan se työterveyshuolto-kin muuttua ihmisystävällisemmäksi. Ottais meidän vaatimukset huomioon, et ne ottais aidosti huomioon.</i></p> <p><i>Vaikka minä saisin jottain muita elämyksiä tai elämänlaatu paranis tai muita semmosia, niin myö koetaan että se olis hyödyllistä.</i></p>	Hyödyn kokeminen		
<p><i>Että ne on semmoset ne palvelut kun ne on alunpittäin aateltu. Eihän siitä työterveyshuollostakaan oo mittään hyötyä jos se ei toimi käytännössä niin hyvin kun siinä ajatus on.</i></p>	Palveluiden toimivuus		
<p><i>Minkäverran voi ehkästä rahallisestikin niitä kustannuksia sillä ennaltaehkäysllä.</i></p>	Ennaltaehkäisy markkinoinnissa	Työterveyshuollon markkinointi	
<p><i>Kyllähän se aika monelta eri sektorilta sais tulla se tieto, että ei kaikki varmaan käymelan sivuilta kattomassa.</i></p> <p><i>Vois yhittää sen missä myyvään niitä tarvikkeita niin vois olla mahdollista saada sitä tietookin.</i></p>	Mainonta eri paikoissa		

<p><i>Pitäis vähän markkinoida sieltäkin paikasta mistä se palvelu tuotetaan. Tieto tulis jostain melan kautta, niin se ei kuiteskaan koske ihan sitä yhtä tiettyä paikkakuntaa. Sama tieto voi mennä perille eri lähteistä eri tavalla.</i></p> <p><i>Koko sitä yhteisön kokonaisuutta, sitä perhettä ja jos siinä nyt on niitä työntekijöitä ja niitä kaikkia, että jotenkin se mitä hyötyä siitä on, ihan selkeesti miks kannattais semmonen hommata itelleen ottaa ja niille työntekijöille.</i></p>	<p>Työterveyshuollon hyöty markkinoinnissa</p>		
<p><i>Jos se on paikallisesti, niin tottakai se sillon tulee lähempää ja ylleensä sillon on askelmerkit rakennettu.</i></p> <p><i>Mihinkä sitten oikeesti pittää mennä, minnekä pittää soittaa.</i></p> <p><i>Kunnallisen terveyskeskuksenkin puolella tietoa jostakin päin tai edes jotakin esitteitä jossakin.</i></p>	<p>Mainontaa terveyskeskuksessa</p>		

www.savonia.fi

